
PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA
WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
w KATOWICACH

RAPORT Z DZIAŁALNOŚCI
PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ
województwa śląskiego
w latach 2001 - 2005

Państwowy Wojewódzki
Inspektor Sanitarny
w Katowicach

Zbigniew Świderek

Katowice
Lipiec 2005

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP.....	str 4
2. ZMIANY ORGANIZACYJNO-STRUKTURALNE I KADROWE.....	str 4
3. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNO-PRAWNA.....	str 5
3.1. Planowanie i kierowanie działalnością PIS województwa.....	str 5
3.2. Restrukturyzacja.....	str 6
3.3. Informatyzacja.....	str 7
3.4. Zadania realizowane w związku z akcesją do UE.....	str 8
3.5. Współpraca ze związkami zawodowymi i innymi instytucjami.....	str 10
4. DZIAŁALNOŚĆ ZASADNICZA.....	str 12
4.1. W zakresie epidemiologii.....	str 12
4.2. W zakresie higieny komunalnej i środowiska.....	str 15
4.3. W zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku.....	str 18
4.4. W zakresie higieny pracy.....	str 19
4.5. W zakresie higieny dzieci i młodzieży.....	str 21
4.6. W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.....	str 24
4.7. W zakresie higieny radiacyjnej.....	str 27
4.8. W zakresie oświaty zdrowotnej.....	str 29
4.9. W zakresie działalności laboratoryjnej.....	str 31
5. INNE ZAGADNIENIA.....	str 34
6. WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW:	
1. Ilość porad i szkoleń przeprowadzonych przez komórki merytoryczne WSSE w Katowicach dla psse/gsse woj. śląskiego w latach 2003 – 2005.....	str 37
2. Ilość szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych przeprowadzonych przez psse/gsse woj. śląskiego w latach 2002 – 2005.....	str 38
3. Stan realizacji harmonogramu restrukturyzacji w latach 2002 – 2004.....	str 39
4. Ilość zakupionych komputerów w poszczególnych latach.....	str 40
5. Ilość pracowników przypadająca na jeden komputer w poszczególnych latach.....	str 41
6. Realizacja zadań w zakresie badań diagnostycznych.....	str 42
7. Nadzór nad Niepożądanymi Odczynami Poszczeniennymi (NOP) w okresie 2001-2005r. prowadzony przez Oddział Epidemiologii WSSE w Katowicach...	str 43

8. Wyszczepienie dzieci w drugim roku życia szczepionką przeciwko polio w ramach eradykacji w latach 2001-2004 w województwie śląskim	str 44
9. Wyszczepienie dzieci w drugim roku życia szczepionką przeciwko odrze w ramach eradykacji w latach 2001-2004 w województwie śląskim	str 45
10. Zestawienie danych, dotyczących czynności nadzorowych w zakresie higieny komunalnej i środowiska, dokonanych w latach 2001 – I półrocze 2005r.	str 46
11. Zestawienie danych, dotyczących czynności nadzorowych w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku dokonanych w latach 2001 – I półrocze 2005r	str 47
12. Nadzór bieżący higieny pracy nad zakładami pracy na terenie województwa śląskiego w latach 2002 –2005	str 48
13. Liczba wydanych decyzji dotyczących chorób zawodowych na terenie województwa śląskiego w latach 2002-2005.....	str 49
14. Meble szkolne.....	str 50
15. Meble przedszkolne.....	str 51
16. Ocenione rozkłady zajęć	str 52
17. Sale gimnastyczne.....	str 53
18. Ilość wydanych uzgodnień i opinii w latach 2001 – 2005.....	str 54
19. Zagadnienia, na które zwracano uwagę przy uzgadnianiu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	str 55
20. Badania wykonane przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego w latach 2002-2005.....	str 56
21. Rozwój bazy laboratoryjnej (wyposażenie istotne do badań) w laboratoriach PIS województwa śląskiego w latach 2002-2005	str 57

1. WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego w latach 2001-2005 prowadziła wszechstronne działania w celu zapewnienia społeczeństwu pełnej i skutecznej ochrony zdrowia przed niekorzystnym wpływem środowiska i biologicznymi czynnikami sprzyjającymi powstawaniu chorób, głównie zakaźnych i zawodowych. Inicjowano działania profilaktyczne mające za zadanie identyfikację zagrożeń bezpieczeństwa zdrowotnego, a jednocześnie skutecznie im przeciwdziałano uwzględniając specyficzne warunki środowiska występujące na terenie województwa śląskiego. Dla ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych mających na celu poprawę zdrowia ludności organizowano, koordynowano i nadzorowano działalność oświatowo – zdrowotną.

2. ZMIANY ORGANIZACYJNO-STRUKTURALNE I KADROWE

W celu skutecznego realizowania przedstawionych działań w latach 2001-2004 kontynuowany był proces zmian strukturalno – organizacyjnych. Polegał on na ujednoczeniu struktury organizacyjnej i nazewnictwa funkcjonujących komórek oraz na wyłączeniu działalności laboratoryjnej ze struktur komórek prowadzących sprawy z zakresu bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego. Wskutek tych działań utworzono dwa odrębne pionory tj. nadzoru sanitarnego i laboratoryjny. Kolejne przekształcenia dotyczyły utworzenia Oddziałów Ekonomicznych i Administracyjnych, poprzez połączenie komórek zajmujących się dotychczas tą działalnością. Zaplanowane i skutecznie przeprowadzone zmiany struktury organizacyjnej pozwoliły na sprawne wdrożenie systemu jakości w działalności laboratoryjnej i kontrolnej oraz uzyskanie akredytacji w zakresie wykonywanych badań i analiz w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Katowicach oraz w dziewięciu powiatowych stacjach.

Ponadto w wyniku prowadzonej restrukturyzacji Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego nastąpiła likwidacja Oddziałów Zamiejscowych oraz zmniejszenie liczby laboratoriów funkcjonujących w powiatowych stacjach. Spowodowało to dostosowanie zatrudnienia do rzeczywistych potrzeb wynikających z przyjętych zadań statutowych. Prowadzona polityka kadrowa ukierunkowana była na:

- 1) nie zatrudnianiu nowych pracowników w miejsce odchodzących na emerytury i renty;
- 2) uzupełnianiu wakatów pracownikami zatrudnionymi dotychczas w likwidowanych laboratoriach;
- 3) nie przedłużaniu umów zawartych na czas określony;
- 4) zwalnianiu osób zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy (emeryci, renciści – dla których stacja była drugim miejscem zatrudnienia);

- 5) zatrudnianiu pracowników tylko w uzasadnionych przypadkach tj. braku kadry o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych.

Działania te doprowadziły do zmniejszenia zatrudnienia o 284 osoby, co stanowi ok. 8 % wszystkich zatrudnionych.

3. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNO-PRAWNA

3.1. Planowanie i kierowanie działalnością PIS województwa

W działalności planistycznej w latach 2001-2004 nastąpiły istotne zmiany polegające na ujednoczeniu zasad planowania. W 2003 roku zostały wdrożone nowe wzory według których opracowuje się plany pracy oraz sprawozdania z ich wykonania. Zawierają one zarówno zasadnicze zamierzenia jak i harmonogramy nadzoru nad obiektami, obligujące pracowników do przeprowadzania kontroli obiektów w sposób systematyczny i zgodny z planem. Te działania, jak również przeprowadzone w tym zakresie szkolenia niewątpliwie usprawniły proces planowania zarówno w Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Katowicach, jak i na szczeblu powiatu.

Doskonalono także system kierowania i sprawowania nadzoru nad funkcjonowaniem stacji sanitarno – epidemiologicznych na terenie województwa śląskiego. W tym celu na szczeblu wojewódzkim wdrożono system jednolitych form kontroli i sprawozdawczości. Opracowano też regulamin kontroli w oparciu, o który Wojewódzka Stacja Sanitarnej – Epidemiologicznej w Katowicach wykonuje czynności kontrolne w powiatowych stacjach w ramach sprawowanego nadzoru merytorycznego. Podczas ich wykonywania zwracano szczególną uwagę na sposób prowadzenia dokumentacji przez komórki merytoryczne oraz na dokumentację dotyczącą spraw pracowniczych, organizacyjnych i szkoleń, a także na sposób wykorzystania środków finansowych przekazanych na działalność z budżetu państwa i innych źródeł. Ponadto wprowadzone procedury kontroli i związane z nimi protokoły przyczyniły się do wykonywania czynności kontrolnych w obiektach w sposób dokładny i jednolity. Nadzór nad wdrażaniem powyższych procedur w powiatowych stacjach objęła Wojewódzka Stacja Sanitarnej – Epidemiologicznej w Katowicach, która systematycznie prowadziła w tym zakresie szkolenia i kontrole.

Zorganizowano również całodobowy system teleinformatycznego komunikowania się z państwowymi powiatowymi inspektorami sanitarnymi oraz porozumiewania się Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego ze sztabami antykrzysowymi i służbami ratowniczymi.

Zobowiązano państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych do prowadzenia ewidencji obiektów będących pod ich nadzorem oraz do ich aktualizacji. Wprowadzono ujednolicone zasady archiwizacji dokumentów w oparciu o opracowany, przez Wojewódzką Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Katowicach, rzeczowy wykaz akt zatwierdzony przez Archiwum Państwowe w Katowicach.

Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego wdrożono jednolity system sporządzania sprawozdawczości z narad i szkoleń, w których uczestniczyli państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni oraz pracownicy.

Przeprowadzone w latach 2001-2005 narady i szkolenia miały one na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych pracowników i dotyczyły:

- 1) wdrażania systemu jakości zarówno w działalności laboratoryjnej jak i kontrolnej;
- 2) wdrażania programów profilaktyczno-edukacyjnych i przedsięwzięć prozdrowotnych, (w tym współpraca z mediami, tworzenie pozytywnego wizerunku Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zachowań społecznych promujących zdrowy styl życia);
- 3) identyfikacji i oceny czynników ryzyka zawodowego występujących w środowisku pracy;
- 4) higieny żywności, higieny komunalnej i środowiska, higieny dzieci i młodzieży, epidemiologii, oświaty, zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, higieny pracy oraz higieny radiacyjnej.

W okresie tym Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach zorganizowała 328 szkoleń i 103 narady, co przedstawia załącznik nr 1. Natomiast powiatowe stacje sanitarno – epidemiologiczne i Graniczna Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Bielsku - Białej w latach 2002-2005 przeprowadziły 5017 szkoleń wewnętrznych, a ich pracownicy uczestniczyli w 4465 szkoleniach zewnętrznych, co przedstawia załącznik nr 2.

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzą również działalność dydaktyczną obejmującą kursy szkoleniowe wymagane do uzyskania specjalizacji oraz inne szkolenia doskonalące i specjalistyczne związane z problematyką zdrowotną.

3.2. Restrukturyzacja

W 2002 roku uruchomiony został przez Głównego Inspektora Sanitarnego proces restrukturyzacji Państwowej Inspekcji Sanitarnej w poszczególnych województwach. Realizacja przedsięwzięć podejmowanych w ramach tego procesu przebiegała zgodnie z zatwierdzonym przez Głównego Inspektora Sanitarnego harmonogramem restrukturyzacji Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego, w którym sprecyzowano zakres i terminy przeprowadzania zmian organizacyjnych. Zgodnie z powyższym harmonogramem wszystkie zamierzone

i przewidziane w nim działania reorganizacyjne zostały zrealizowane w planowanych terminach, a ich ostateczne zakończenie nastąpiło w grudniu 2004 roku. Polegały one głównie na likwidacji w 2003 roku Oddziałów Zamiejscowych w Bielsku – Białej i Częstochowie, a także na utworzeniu, na bazie zlikwidowanego Oddziału Zamiejscowego w Bielsku – Białej, stacji granicznej sprawującej bieżący nadzór nad przejściami granicznymi położonymi na terenie województwa śląskiego. Ponadto w latach 2003-2004 przystąpiono do budowy zintegrowanego systemu badań laboratoryjnych. W związku z powyższym sukcesywnie zmniejszano ilość laboratoriów funkcjonujących w powiatowych stacjach sanitarno – epidemiologicznych. Ostatecznie zlikwidowano 10 Oddziałów Laboratoryjnych, które w swoich strukturach posiadały 41 komórek organizacyjnych. Wskutek tych działań na terenie województwa śląskiego funkcjonuje 12 stacji nadzorowych i 10 nadzorowo – laboratoryjnych (w tym Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach).

Restrukturyzacja przyniosła wymierne oszczędności ekonomiczno – finansowe i etatowe, co przedstawia załącznik nr 3.

3.3. Informatyzacja

W Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego w ciągu ostatnich pięciu lat nastąpiły istotne zmiany w zakresie informatyzacji.

Aby usprawnić pracę w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Katowicach oraz w powiatowych stacjach sanitarno – epidemiologicznych województwa śląskiego sukcesywnie dokonywano zakupów sprzętu komputerowego, jego ilość z roku na rok powiększa się. Wzrost liczby komputerów w poszczególnych latach przedstawia załącznik nr 4. Sprzęt ten uruchomiony został na nowych stanowiskach pracy lub zastąpiono nim starsze zestawy, które po ewentualnej modernizacji przekazano do dalszej eksploatacji na stanowiska o mniejszych wymaganiach sprzętowych. Dzięki temu prace w stacjach przebiegają sprawniej. Idealnym stanem byłoby, aby każdy pracownik wykorzystujący w pracy sprzęt komputerowy posiadał zestaw do wyłącznej dyspozycji. Jest to stan trudny do osiągnięcia, jednak z roku na rok ilość pracowników przypadających na 1 zestaw komputerowy systematycznie maleje. Stan ten przedstawia załącznik nr 5. Aby w pełni wykorzystać utworzone stanowiska należy stworzyć odpowiednie warunki pracy m.in. uruchomić sieć komputerową. Wcześniej w sieć połączone były jedynie komputery w komórkach prowadzących sprawy finansowe, pozostałe stanowiły samodzielne stacje robocze. Dopiero od 2003 roku zdecydowanie zwiększyła się liczba działających w stacjach sieci lokalnych, a w chwili obecnej każda stacja powiatowa deklaruje

posiadanie takiej sieci (sieci lokalnej nie posiada jedynie Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bielsku-Białej).

Do wymiany, otrzymywania i przekazywania informacji oprócz telefonu i faksu wykorzystywany jest Internet. Początkowo wykorzystywany był on w niewielkim stopniu, a do komunikacji wystarczały zainstalowane modemy. Połączenie takie było mało ekonomiczne, zapewniało niewielką szybkość przesyłania danych i blokowało numer telefonu. Obecnie uruchomione systemy oraz ilości przekazywanych danych są tak duże, że konieczne stało się uruchomienie stałego łącza zapewniającego nieprzerwany dostęp do Internetu o odpowiedniej szybkości przesyłania danych. Obecnie wszystkie stacje na terenie województwa śląskiego posiadają stałe łącze internetowe.

Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej wymaga zatrudnienia pracowników, którzy byłoby odpowiedzialni za prawidłowe działanie wszystkich systemów. W ciągu ostatnich lat w Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego zwiększyła się liczba zatrudnionych informatyków. Obecnie prawie wszystkie stacje posiadają pracownika zatrudnionego na stanowisku informatyka lub korzystają z usług zewnętrznych firm informatycznych.

Wykazują one też duże zainteresowanie przedstawieniem swojego wizerunku w Internecie. W ciągu kilku ostatnich lat 1/3 stacji powiatowych województwa śląskiego zdecydowała się założyć własne strony internetowe.

3.4. Zadania realizowane w związku z akcesją do UE

Wychodząc naprzeciw wymaganiom zawartym w regulacjach prawnych i normalizacyjnych Unii Europejskiej Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego uczestniczyła w realizacji wielu zadań.

W kwietniu 2002 roku w związku z wizytą Komisji Unii Europejskiej opracowano i przedstawiono „Raport z działalności w zakresie nadzoru nad zaopatrzeniem ludności w wodę w województwie śląskim”. Podobny raport dotyczący powiatu żywieckiego, został sporządzony przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żywcu. Poza tym opracowano i przekazano, do Głównego Inspektoratu Sanitarnego, ankiety zawierające informacje o systemie zaopatrzenia ludności województwa śląskiego w wodę do spożycia.

W latach 2002 – 2004 realizowano projekt Phare 2002-PL/2002/IB/EN/2002 – Monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia. W ramach ww. projektu Główny Inspektorat Sanitarny – Departament Higieny Środowiska powołał grupę roboczą, której zadaniem był nadzór merytoryczny nad jego realizacją. W jej pracach brał udział kierownik

Sekcji Nadzoru Wody, Ścieków i Gleby Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Katowicach. W trakcie realizacji projektu odbyły się szkolenia, organizowane przez Główny Inspektorat Sanitarny i partnera włoskiego, z następujących zagadnień: monitoringu jakości wody, szacowania ryzyka zdrowotnego, obsługi GPS i programu ARCVIEW oraz pobierania próbek wody do badań, w których uczestniczyli pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego.

W 2004 roku rozpoczęła się realizacja umowy dotyczącej „Utworzenia kompleksowego systemu komputerowego do monitoringu jakości wody do spożycia” w ramach kolejnego projektu Phare 2002/000-580.05.02. W projekcie tym województwo śląskie zostało wybrane jako pilotażowe w zakresie wdrażania ww. oprogramowania, a pracownicy WSSE w Katowicach oraz PSSE w Katowicach, Tychach i Żywcu, zostali wyznaczeni na Regionalnych Liderów i Ekspertów projektu.

Zgodnie z art. 6a ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Oddział Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego wydawał opinie dotyczące projektów przebudowy, rozbudowy oraz modernizacji zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego, zakładów przetwórstwa mięsnego i ubojni oraz zakładów przetwórstwa rybnego, w związku z koniecznością dostosowania tych obiektów do przepisów zgodnych z dyrektywami Unii Europejskiej i wykorzystaniem środków finansowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach programu SAPARD.

Wprowadzono szczegółowy roczny system planowania działań kontrolnych i poboru prób do badań w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu.

Rozbudowano bazę komputerową i zaktualizowano oprogramowanie. Wdrożono we wszystkich stacjach powiatowych system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt – RASFF. Na bieżąco nadzoruje się prawidłowość jego funkcjonowania. Wdrożono też program informatyczny SI Operator – „Baza danych o podmiotach gospodarczych” prowadząc jednocześnie okresową aktualizację w/w bazy danych.

Sukcesywnie organizowano szkolenia z zakresu ustawodawstwa żywnościowego Unii Europejskiej oraz dostosowania polskiego prawa żywnościowego do wymagań unijnych. Dokonano reorganizacji w zakresie prowadzenia kontroli granicznej.

Do zadań realizowanych przez nadzór higieny pracy województwa śląskiego w związku z przygotowaniem i akcesją z UE należało: wspieranie działań w zakresie przejmowania dorobku prawnego Unii (acquis communautaire), udział w dokonywaniu zmian w administracji publicznej w Polsce, przygotowanie strony polskiej do korzystania z polityki regionalnej

stosowanej w UE, w momencie wejścia Polski do Wspólnoty. Zadania te były realizowane poprzez udział w programach PHARE w roli szkolonych oraz ekspertów ze strony Polski:

- 1) PHARE 2001 – Program „Dyrektywy Chemiczne i Administracja”. Umowa bliźniacza ze Szwedzkim Państwowym Inspektorem Chemicznym (KEMI);
- 2) PHARE 2002 Polska– Austria „Wzmocnienie możliwości administracyjnych w zakresie oceny ryzyka i kontroli chemicznej”. Umowa Bliźniacza PL/IB/2002/OT/04;
- 3) PHARE 2002 – „Wdrożenie prawa pracy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy włączając kwestie czynników biologicznych w pracy” Umowa Bliźniacza PL/IB/2002/SO/02;
- 4) inne seminaria i konferencje, w których uczestniczyli pracownicy Oddziału Higieny Pracy Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach:
 - a) 8-9 wrzesień 2003r. Wrocław seminarium „Bezpieczeństwo i ochrona zdrowia zawodowego w szpitalach publicznych. Realizacja projektu polsko-duńskiego”,
 - b) 6 październik 2003r. Warszawa regionalna konferencja UE ds. Środowiska i Zdrowia „Europejska strategia środowiska i zdrowia. Inicjatywa SCALE”.

3.5. Współpraca ze związkami zawodowymi i innymi instytucjami

W Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach, oraz w większości powiatowych stacji województwa śląskiego działają organizacje związkowe. Współpraca z nimi układała się i układa dobrze. Związki zawodowe są ważnym partnerem dla kadry zarządzającej najwyższego szczebla w każdym zakładzie pracy, gdyż w swoich działaniach uwzględniają one przede wszystkim interes publiczny tj. problemy zatrudnienia, płac, spraw socjalnych, itp. Opinia związków zawodowych stanowi dla pracodawcy bardzo ważny głos doradczy przy podejmowaniu decyzji w sprawach pracowniczych. Także proces restrukturyzacji Państwowej Inspekcji Sanitarnej i wszystkie zmiany organizacyjne, jakie w trakcie niego wystąpiły zostały poparte akceptacją działających organizacji związkowych.

Państwowa Inspekcja Sanitarna na terenie województwa śląskiego współpracuje z wieloma organizacjami i instytucjami, między innymi w ramach zawartych porozumień.

Nawiązano i kontynuowano współpracę z instytucjami naukowo-badawczymi: Państwowym Zakładem Higieny, Instytutem Medycyny Tropikalnej, Narodowym Instytutem Zdrowia Publicznego, Akademią Medyczną w Katowicach, Narodowym Funduszem Zdrowia oraz innymi jednostkami organizacyjnymi tj. Wojewódzką Poradnią Chorób Skórno-Wenerologicznych, Wojewódzką Poradnią Chorób Płuc i Gruźlicy, Wojewódzkimi

Konsultantami Medycznymi, naukowymi towarzystwami lekarskimi, a także ze służbami – Policją, Strażą Pożarną i Pogotowiem Ratunkowym w zakresie szeroko pojętej prewencji.

W wyniku porozumienia zawartego z Ministerstwem Środowiska, przygotowywano informacje o jakości wody do spożycia, kąpieli i rekreacji, związane z realizacją zapisów zawartych w Dyrektywach Unii Europejskiej. W 2003 roku rozpoczęto współpracę z Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Katowicach. Nawiązano również współpracę z rejonowymi zarządami gospodarki wodnej, obejmującą wymianę informacji o jakości wód naturalnych, zarówno powierzchniowych, jak i głębinowych. Podpisano z Wojewodą Śląskim i realizowano porozumienia dotyczące opiniowania gospodarowania odpadami niebezpiecznymi oraz ocen sanitarnych obiektów, w których będą się odbywały turnusy rehabilitacyjne.

Częściej i ścisłej współpracy z poszczególnymi wydziałami urzędów miast i gmin oraz starostw powiatowych wymaga charakter załatwianych spraw przez Oddział Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego. W ramach współpracy organizowano i uczestniczono w rozprawach administracyjnych w związku z toczącym się postępowaniem administracyjnym. Nawiązano współpracę z organami nadzoru budowlanego, które uzyskały kompetencje w zakresie wydawania pozwoleń na użytkowanie obiektów oraz stanowisk odnośnie istotnych odstępień od zatwierdzonych projektów budowlanych.

Realizowana była współpraca z Państwową Inspekcją Pracy w związku z podpisanym porozumieniem z Okręgowym Inspektorem Pracy w Katowicach, obejmująca:

- 1) współdziałanie w sprawie udzielania odstępstw od obowiązujących przepisów dotyczących oświetlenia pomieszczeń światłem dziennym oraz zagłębionych poniżej otaczającego terenu;
- 2) wymianę informacji na temat istotnych uchybień stwierdzonych w trakcie czynności związanych z przekazywaniem do użytkowania w tym wzajemne informowanie o sprzeciwach wydawanych w trybie art. 56 ustawy – Prawo Budowlane oraz przeprowadzania wspólnych kontroli obiektów, w których ze względu na specyfikę mogą występować potencjalne, szczególne zagrożenia dla życia i zdrowia.

Nawiązano współpracę pomiędzy Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach a Państwowym Inspektorem Sanitarnym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na obszarze województwa śląskiego w zakresie współdziałania przy sprawowaniu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego. Ponadto na bieżąco realizowana była współpraca z Wojewódzkim Inspektoratem Farmaceutycznym.

Współpracowano z organami Inspekcji Weterynaryjnej, w ramach podpisanych porozumień zarówno na szczeblu wojewódzkim, jak i powiatowym. Prowadzono też działania kontrolne przy współudziale Straży Miejskiej. Dobrze układała się współpraca, w ramach prowadzonych akcji, z Policją i Wojewódzką Inspekcją Transportu Drogowego, a także z Państwową Inspekcją Handlową, gdzie wykorzystywano informacje w zakresie oznakowania substancji i preparatów chemicznych oraz dotyczące innych stwierdzonych nieprawidłowości. Pozytywnie ocenia się również współpracę z Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w zakresie chorób zawodowych oraz Centralnym Biurem Śledczym odnośnie przeciwdziałania narkomanii.

W oparciu o ustalenia Porozumienia zawartego w dniu 24 października 2002r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym i Prezesem Państwowej Agencji Atomistyki w sprawie współdziałania w realizacji zadań z zakresu ochrony radiologicznej, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach oraz Departament Nadzoru Zastosowań Promieniowania Jonizującego PAA, podpisali deklarację współpracy.

W dniu 28 czerwca 2005r. w celu ustalenia „Planu postępowania awaryjnego województwa śląskiego w przypadku zdarzeń radiacyjnych” odbyło się pierwsze spotkanie robocze przedstawicieli Higieny Radiacyjnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach i służb uczestniczących w usuwaniu skutków zdarzeń radiacyjnych z Dyrektorem i pracownikami Wydziału Zarządzania Kryzysowego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

Ponadto Państwowa Inspekcja Sanitarna współpracuje z Śląską Akademią Medyczną. W ramach tej współpracy prowadzone są staże wakacyjne dla studentów Wydziału Zdrowia Publicznego w formie tygodniowych i dwutygodniowych praktyk wakacyjnych oraz staże specjalizacyjne z różnych dziedzin.

4. DZIAŁALNOŚĆ ZASADNICZA

4.1. W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII

Do najistotniejszych zadań realizowanych przez pracowników pionu epidemiologii w zakresie zwalczania chorób zakaźnych należało prowadzenie działalności przeciwepidemicznej, ustalanie priorytetów i koordynowanie działań związanych z zapobieganiem, zwalczaniem chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc pokarmowych na terenie województwa śląskiego. Rejestrowano zgłoszone zachorowania na choroby zakaźne, dodatnie wyniki badań mikrobiologicznych oraz analizowano sytuację epidemiologiczną. Do szczegółowych zadań w zakresie profilaktyki i zwalczania chorób zakaźnych należał nadzór nad zachorowaniami i weryfikacja wywiadów epidemiologicznych w zakresie wirusowego zapalenia

wątroby, którym objęto 57 zachorowań na wzw A, 983 na wzw B, 556 na wzw C, 31 na wzw B+C i 197 zachorowań na inne, nieokreślone wirusowe zapalenia wątroby (łącznie 1824 wywiady). Ponadto prewencja i zwalczanie zakażeń wirusem HIV i zachorowań na AIDS, poprzez sporządzanie szczegółowych analiz sytuacji epidemiologicznej zakażeń oraz prowadzenie dokumentacji 94 nowych przypadków. Udział w profilaktyce i zwalczaniu gruźlicy poprzez czynną współpracę z Wojewódzką Poradnią Chorób Płuc i Gruźlicy w nadzorze nad opracowywaniem ognisk zachorowań i objęciem profilaktyką osób z kontaktu. Od 2002r. prowadzono wojewódzki rejestr nowych zachorowań na gruźlicę, w którym odnotowano ponad 4800 przypadków i ponad 8100 kontaktów z chorymi. Do realizowanych zadań należał czynny monitoring na oddziałach neuroinfekcji i opracowanie epidemiologiczne ostrych porażek wiotkich u dzieci do lat 14 w ramach programu eradykacji poliomyelitis. W ramach „Programu eradykacji odry” nadzór i szczegółowa analiza 35 przypadków podejrzeń i zachorowań na odrę oraz analiza wyników badań serologicznych. Bieżąca analiza zachorowań na krztusiec, nadzór nad opracowywaniem rodzinnych i lokalnych ognisk zachorowań oraz prowadzenie rejestru i weryfikacja 859 wywiadów. Merytoryczna weryfikacja blisko 3300 formularzy dla rejestracji osób szczepionych przeciw wścieklicznie i prowadzenie nadzoru nad osobami pokąsanymi. Systematycznie prowadzono dochodzenia epidemiologiczne i opracowywano zbiorowe ogniska zatruc pokarmowych. Do końca czerwca br. nadzorem objęto 82 ogniska zatruc pokarmowych, w których narażonych było ponad 10600 osób, a potwierdzonych zakażeń pokarmowych prawie 2000. Bieżąca analiza czynników etiologicznych zapaleń opon mózgowych i mózgu poprzez kontrolę 1159 wywiadów epidemiologicznych. Objęcie specjalnym nadzorem ognisk zachorowań na chorobę meningokową wraz z kontaktami. Organizacja czynnego nadzoru nad osobami powracającymi z rejonów występowania SARS, którym objęto w roku 2003 - 257 osób. Innowacyjne przeprowadzenie oceny ryzyka ekspozycji mieszkańców województwa śląskiego na choroby przenoszone przez kleszcze poprzez analizę ponad 1.300 wywiadów z zachorowań na boreliozę. Opracowanie mapy miejsc szczególnego ryzyka ekspozycji na kleszcze. Publikacje zamieszczono w materiałach konferencyjnych „Stawonogi pasożytnicze i alergogenne”. Opracowano także publikację na temat importowanych zachorowań na choroby zakaźne w województwie śląskim w latach 1999-2004. Innowacyjnym działaniem było również wydrukowanie informatora dla osób wyjeżdżających za granicę pt. ”Podróżuj bezpiecznie”. W zakresie przygotowania do ataku bioterrorystycznego pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej pełnił od 2002 całodobowe dyżury na wypadek zaistnienia sytuacji mogących wskazywać na podejrzenie ataku bioterrorystycznego. Przeszkolono w sumie 1342 osoby (497 lekarzy i 260 pielęgniarek). Do końca 2003r., w ramach struktury organizacyjnej Działu

Epidemiologii Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach funkcjonował Oddział Laboratoryjny. Jego główne zrealizowane zadania przedstawia załącznik nr 6.

W pierwszym półroczu 2005r. do zadań wykonywanych przez pracowników komórki organizacyjnej zajmującej się realizacją programu szczepień ochronnych należało planowanie, koordynowanie i nadzór nad realizacją kalendarza szczepień obowiązkowych. Od 2001r. prowadzono nadzór, w każdym roku sprawozdawczym, nad ponad 1 milionem dzieci i młodzieży do dwudziestego roku życia, objętych obowiązkowym programem szczepień np. w 2001r. było 1 126 616 osób, a w 2004r. – 1 014 734. Ponadto prowadzenie nadzoru nad blisko 2000 punktów szczepień województwa śląskiego, w tym nad 43 oddziałami noworodkowymi. W oparciu o ich sprawozdawczość opracowywano dane z wykonawstwa szczepień ochronnych w województwie śląskim i przeprowadzenie 356 kontroli pracy powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych w ramach nadzoru nad wykonawstwem szczepień. Również systematyczne prowadzenie rejestru występujących w województwie śląskim tzw. Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (NOP), co przedstawia załącznik nr 7. Prowadzono także nadzór nad stanem wyszczepienia dzieci w drugim roku życia szczepionką przeciw polio i przeciw odrze, które przedstawia załączniki nr 8 i 9. Prowadzono konsulting osób podróżujących w ramach prowadzenia Wojewódzkiego Punktu Szczepień, w którym w latach 2000-2004 uodporniono blisko 5400 osób przeciwko grypie, ponad 3200 osób przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu A, 1859 osób przeciwko tężcowi i wiele innych w zakresie realizacji programu zalecanych szczepień ochronnych.

W latach 2001-2004 oraz do końca czerwca 2005r., pracownicy wykonywali liczne zadania wynikające z działalności zasadniczej Państwowej Inspekcji Sanitarnej, do których należało systematyczne nadzorowanie placówek służby zdrowia w zakresie zapobiegania zakażeniom wewnątrzzakładowym. Nadzór prowadzono w 95,5% - 97,4% obiektów, przeprowadzając w nich 3050 kontroli sanitarnych i blisko 2000 kontroli doraźnych. W wyniku oceny placówek stacjonarnej opieki medycznej wydano ponad 1400 decyzji administracyjnych, w tym 700 decyzji prolongujących terminy wcześniejszych decyzji. Nałożono 101 mandatów, na łączną kwotę 7140,00zł. Ponadto prowadzono nadzór nad stanem sterylizacji w województwie śląskim, prowadząc badania mikrobiologiczne skuteczności sterylizacji w urządzeniach zainstalowanych w zakładach lecznictwa. Przebadano z zainstalowanych urządzeń sterylizacyjnych w placówkach służby zdrowia od 70,6% (w 2001r.) do 84,68% (w 2004r.) i już 51,68% do końca czerwca 2005r., wykonując w sumie blisko 49000 badań skuteczności sterylizacji. W ramach kontroli prawidłowości stężeń stosowanych roztworów użytkowych preparatów dezynfekcyjnych przeprowadzono analizy chemiczne 4447 prób. Dodatkowo

proawodono również nadzór nad skutecznością dezynfekcji komorowej obejmując nim wszystkie 21 funkcjonujące w województwie śląskim urządzenia. W sumie przeprowadzono badania 239 procesów dezynfekcji komorowej. W miarę potrzeb współpracowano z Oddziałem Zapobiegawczym Nadzoru Sanitarnego w zakresie opiniowania planów rozwoju i modernizacji centralnych sterylizatorni. Wykonano w 2005r. szacunkową analizę zagrożeń mikrobiologicznych występujących w stacjonarnych zakładów opieki zdrowotnej za 2004 rok. Na przełomie grudnia 2004r. i stycznia 2005r., przeprowadzono ponad 100 kontroli tematycznych. W latach 2003-2004 dokonano ankietowania dotyczącego obecności owadów w zakładach opieki zdrowotnej. Wyniki opublikowano w publikacji „Stawonogi” – Lublin 2005.

4.2. W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ I ŚRODOWISKA

Nadzór nad higieną środowiska sprawowano poprzez kontrole przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczno-sanitarne dotyczące:

- 1) czystości powietrza atmosferycznego;
- 2) wody do spożycia wraz z urządzeniami wodociągowymi;
- 3) wód powierzchniowych ujmowanych do celów zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia;
- 4) wód przeznaczonych do kąpieli lub rekreacji.

Do roku 2004 wykonywano pomiary stężeń zanieczyszczeń gazowych na 33, a zanieczyszczeń pyłowych na 25 stacjach pomiarowych. Prowadzono również pomiary opadu pyłu na ok. 690 stanowiskach do roku 2003 i na 217 stanowiskach w roku 2004. W roku 2005 wykonywane są pomiary tylko zanieczyszczeń pyłowych na 23 stacjach pomiarowych. Oceny zanieczyszczeń powietrza zamieszczane są w rocznych raportach z działalności Pracowni oraz w miesięcznych raportach internetowych.

W latach 2001-2004 dopuszczalne stężenia przekraczane były przez większość badanych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych takich jak: pył zawieszony ogółem TSP, pył zawieszony PM10, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, fenol, amoniak, miedź, kadm, substancje smołowe, benzo(a)piren. Również opad pyłu i opady metali takich jak ołów i kadm odniesione do wartości dopuszczalnej wykazywały przekroczenia. Najwyższe wartości względem stężeń dopuszczalnych wykazywał benzo(a)piren. Za najpoważniejsze źródło emisji b-a-p kształtujące zwłaszcza imisję komunalną należy uznać paleniska węglowe oraz kotłownie osiedlowe. Dopuszczalne stężenia w znacznym stopniu przekraczane były również dla fenolu. Takie substancje jak: ołów, mangan, chrom, nikiel, kobalt występowały w powietrzu w stężeniach nie przekraczających wartości normowanych.

Głównym zadaniem realizowanym w zakresie nadzoru nad wodą do spożycia oraz urządzeniami wodociągowymi, było przygotowanie do wdrożenia i wdrożenie monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, poprzez skatalogowanie i nadanie numerów wszystkim urządzeniom wodociągowym, wyznaczenie, skatalogowanie i zakodowanie monitoringowych punktów kontrolnych i dla większości z nich wyznaczenie nanoszonych na mapę województwa współrzędnych geograficznych. W roku 2004 rozpoczęto realizację monitoringu opartego o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 203, poz. 1718).

W związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 listopada 2002r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728), w omawianym okresie przygotowano również założenia i wdrożono monitoring tychże wód. Realizując to zadanie wyznaczono kontrolne punkty pomiarowe o określonych współrzędnych geograficznych, określono częstotliwość i zakres wykonywanych badań oraz dokonano kategoryzacji ujęć tych wód. Poza tym zbudowano bazę danych, pozwalającą na szybkie reagowanie w razie pogorszenia jakości ujmowanej wody. Istotnym czynnikiem wpływającym na klasyfikację jakości ujmowanych wód powierzchniowych były stwierdzone w nich zanieczyszczenia bakteriologiczne. Natomiast wskaźnikami fizykochemicznymi powodującymi obniżenie kategorii jakości były: barwa, mangan, żelazo, azot Kjeldahla, amoniak, fenole oraz biochemiczne zapotrzebowanie tlenu. Większość ujmowanych wód powierzchniowych zakwalifikowano do kategorii A2. Kategoryzacja wód od 2003 roku jest realizowana w ramach Krajowego Monitoringu Środowiska, a roczne raporty są przekazywane do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach. Stwierdza się, że na jakość ujmowanych wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych, znaczny wpływ ma zbyt niski stopień skanalizowania obszaru województwa – długość sieci wodociągowej na tym terenie wynosi ponad 17 tys. km a sieci kanalizacyjnej zaledwie ok. 6 tys. km, zatem na 100 budynków podłączonych do sieci wodociągowej zaledwie 28 jest równocześnie podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Ponadto większość ścieków bytowo-gospodarczych odprowadzana jest do nieszczelnych odbiorników, a to z kolei prowadzi do zanieczyszczenia warstw wodonośnych i wód powierzchniowych, stanowiąc poważne utrudnienie w uzdatnianiu wód ujmowanych z tych źródeł.

W oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2002r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach (Dz. U. Nr 183, poz. 1530),

prowadzono też kontrole sanitarne oraz badania jakości wody w zbiornikach wodnych i odcinkach rzek wykorzystywanych do kąpieli, rekreacji i uprawiania sportów wodnych. W województwie śląskim, kąpieliska i ośrodki związane z rekreacją wodną zorganizowane są na śródlądowych wodach powierzchniowych, płynących w ciekach naturalnych, kanałach oraz wodach stojących niezwiązanych z ciekami naturalnymi. W oparciu o uzyskane informacje odpowiednio kwalifikowano zbiorniki wodne i odcinki rzek oraz wydano 9 szeroko rozpowszechnianych Komunikatów o jakości wykorzystywanych do tych celów śródlądowych wód powierzchniowych. Ustalono, iż ponad 75% śródlądowych wód powierzchniowych, z których korzystają mieszkańcy województwa spełniało wymagania określone w cytowanym rozporządzeniu.

Z powodu braku przepisów określających wymagane warunki, nie można oceniać jakości wody w basenach kąpielowych, całorocznych i sezonowych, jednak w ponad 70% basenów (szczególnie tych z zastosowanymi nowoczesnymi, automatycznymi systemami oczyszczania wody) można uznać ją za właściwą.

Nadzór nad utrzymaniem należytego stanu sanitarnego nieruchomości, instytucji, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej wykonywano poprzez kontrole sanitarne obiektów ewidencjonowanych, w tym:

- 1) kontrolowanych z pracownikami epidemiologii publicznych i niepublicznych zakładów ambulatoryjnej lub stacjonarnej opieki zdrowotnej, gabinetów praktyki lekarskiej, pielęgniarek, położnych oraz innych jednostek udzielających świadczeń zdrowotnych (pracownie protetyczne, prywatne laboratoria analiz medycznych, gabinety pielęgniarskie w zakładach pracy chronionej, gabinety fizykoterapii itp.);
- 2) innych obiektów użyteczności publicznej, takich jak ustępy publiczne, baseny kąpielowe, domy pomocy społecznej, hotele i inne, obiekty wczasowo-turystyczne, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i fryzjersko-kosmetyczne, zakłady odnowy biologicznej i tatuażu, solaria, dworce autobusowe, dworce i stacje kolejowe, przejścia graniczne, tereny rekreacyjne, apteki, cmentarze, kwatery prywatne, pokoje gościnne, obiekty sportowe, obiekty kulturalno-widowiskowe, zakłady karne, poprawcze, schroniska dla nieletnich, domy przedpogrzebowe, stacje paliw;
- 3) środków transportu osobowego jak: autobusy, trolejbusy, mikrobusy, tramwaje i taksówki, pociągi oraz innych środków transportu (do przewozu chorych, zwłok, bielizny itd.);
- 4) innych kontrolowanych obiektów (np. parki, parkingi, targowiska).

Zestawienie danych dotyczących czynności nadzorowych w zakresie higieny komunalnej i środowiska przedstawiono w załączniku nr 10. Dokonywano również czynności takich jak prowadzenie dodatkowych problemowych lub doraźnych kontroli sanitarnych, także w związku z wydawaniem zezwoleń, opinii na wnioski stron lub urzędów, rozpatrywaniem interwencji czy też skarg i wniosków. Interwencje w zakresie higieny komunalnej i środowiska (w ilościach ok. 1 000 rocznie), wnoszone przez mieszkańców lub przekazywane przez organy administracji publicznej, samorządowe itp. najczęściej dotyczyły:

- 1) złego stanu sanitarnego obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (w tym zoz);
- 2) uciążliwości i nieprawidłowości występujących w otoczeniu lub wewnątrz budynków mieszkalnych;
- 3) innych uchybień sanitarno-higienicznych w tym: niewłaściwego korzystania ze środowiska np.: tworzenia „dzikich” wysypisk śmieci, nieprawidłowej gospodarki ściekami i odpadami niebezpiecznymi.

Rozpatrywano je samodzielnie, przekazywano do załatwienia zgodnie z kompetencjami organom i instytucjom takim jak: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, powiatowi inspektorzy nadzoru budowlanego, starostwa powiatowe czy urzędy miast/gmin, bądź w razie potrzeby załatwiano wspólnie z innymi organami administracyjnymi.

4.3. W ZAKRESIE HIGIENY ŻYWNOŚCI ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Najważniejsze zadania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego wiązały się z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Zmiany ustawodawstwa żywnościowego, w celu dostosowania ich do wymagań unijnych, wymagały systematycznego poszerzania wiedzy pracowników poprzez udział w szkoleniach zewnętrznych i przekazywanie tej wiedzy w systemie kaskadowym.

Wprowadzono szczegółowy roczny system planowania działań kontrolnych i poboru prób do badań w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu. Wdrożono w bieżącym nadzorze jednolity system kontroli, wychodząc naprzeciw wymaganiom zawartym w regulacjach prawnych i normalizacyjnych Unii Europejskiej. W celu sprawniejszego działania rozbudowano bazę komputerową i zaktualizowano oprogramowanie. Pozwoliło to na wdrożenie programu informatycznego SI Operator i prowadzenie bazy danych o podmiotach gospodarczych. We wszystkich powiatowych stacjach sanitarno – epidemiologicznym wdrożono system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt – RASFF, a następnie udoskonalono jego funkcjonowanie w oparciu o znowelizowane procedury i moduł informatyczny. W ostatnim czasie w celu sprawniejszego zarządzania

ryzykiem, dla zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, wprowadzono do użytkowania System Bezpieczeństwa Żywności. Zapewnia on szybki obieg informacji pomiędzy wszystkimi szczeblami Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz pozwala na prowadzenie baz danych, zarówno przez nadzór jak i laboratorium.

Dokonano reorganizacji w zakresie prowadzenia kontroli granicznej. Wprowadzono procedury tej kontroli dla żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z nią. W celu zapewnienia możliwie najwyższej jakości zdrowotnej oraz pełnego bezpieczeństwa żywności, zintensyfikowano działania nadzorujące wdrażanie przez podmioty gospodarcze systemów zarządzania i zapewnienia jakości: GMP, GHP i zasad HACCP. Nadzorowano prawidłowość wprowadzania do obrotu (ze szczególnym uwzględnieniem znakowania): suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, środków spożywczych GMO, nowej żywności.

Prowadzono kontrole prawidłowego żywienia w placówkach żywienia zbiorowego zamkniętego (szkołach, przedszkolach, żłobkach, szpitalach).

W związku z wdrożeniem przepisów rozporządzenia (WE) 1774/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 października 2002 roku ustanawiającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, wzmożono nadzór nad zagospodarowaniem odpadów (w tym gastronomicznych), podejmując w tym zakresie współpracę z Inspekcją Weterynaryjną.

W omawianym okresie prowadzono także liczne działania akcyjne, dotyczące zagrożeń związanych z: pryszczycą, BSE, obecnością: mykotoksyn, niedozwolonych barwników, dioksyn, drobnoustrojów szkodliwych dla zdrowia (Salmonella, Campylobacter). Od 2004 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego uczestniczą w ogólnopolskiej akcji: „Profilaktyka WZW typu A w zakładach produkujących i wprowadzających do obrotu żywność”. Dodatkowo zorganizowano ponadplanowe akcje, w ramach których kontrolowano środki transportu, obiekty wypoczynku dzieci i młodzieży, obiekty małej gastronomii. Konkretnie wnioski wpływające z posumowania tych działań zostaną uwzględnione w planach na lata następne. Realizowane są również inne zadania wynikające z najnowszych wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego. Dane liczbowe dotyczące działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego za lata 2001-2005 przedstawione zostały w załączniku nr 11.

4.4. W ZAKRESIE HIGIENY PRACY

Głównym zadaniem higieny pracy jest sprawowanie nadzoru nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy, zwłaszcza zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych,

a także koordynowanie przestrzegania przepisów przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursorów grup IIA-R i IIB-R, substancje i preparaty chemiczne niebezpieczne oraz produkty biobójcze.

Nadzorem pionu higieny pracy na terenie województwa śląskiego objętych jest około 11-tysięcy zakładów pracy. Liczba zatrudnionych w tych zakładach pracy wynosi około 68-tysięcy pracowników. W latach 2002-2005 przeprowadzono ogółem 43408 kontroli, co stanowi około 50% zakładów pracy objętych nadzorem higieny pracy. W celu eliminacji uchybień higieniczno – sanitarnych i poprawy warunków higieny pracy wydano ogółem 15249 decyzji administracyjnych. W latach 2002-2005 nałożono ogółem 134 mandatów na kwotę 19660zł. Szczegółowe dane przedstawia załącznik nr 12.

Od roku 2002 z chwilą wejścia w życie ustawy o substancjach chemicznych i preparatach chemicznych szczególną uwagę zwrócono na producentów, importerów i stosujących w/w produkty w działalności zawodowej. Stwierdzono nieznamość obowiązków wynikających z w/w ustawy oraz rozporządzeń wykonawczych wydanych na jej podstawie.

Wiodącym tematem stał się nadzór nad prekursorami grup IIA-R i IIB-R na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Szczególną uwagę na fakt prowadzenia ewidencji prekursorów i gromadzenia oświadczeń podmiotu nabywającego o ich przeznaczeniu oraz posiadania kart charakterystyki.

Również prowadzona jest weryfikacja narażenia pracowników na czynniki rakotwórcze w środowisku pracy województwa śląskiego. Narażenie na czynniki rakotwórcze występuje w około 1000 zakładach pracy. W ekspozycji na czynniki rakotwórcze zatrudnionych jest około 134 tysiące pracowników. W zakładach, w których w środowisku pracy występują czynniki rakotwórcze pracownicy objęci są szczególną opieką lekarską oraz szkoleniami z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy podczas, których informowani są o skutkach zdrowotnych wynikających z styczności z czynnikami rakotwórczymi. Na stanowiskach pracy wprowadzane są zabezpieczenia i środki techniczne ograniczające stopień narażenia (wentylacje, hermetyzacje procesów technologicznych, zraszanie, sflukiwanie). W miarę możliwości ogranicza się liczbę pracowników ekspozowanych na czynniki rakotwórcze, podejmuje się działania zmierzające do eliminacji czynników rakotwórczych z procesów technologicznych. Pracownicy mający kontakt z czynnikami rakotwórczymi wyposażeni są w odzież roboczą, ochronną i sprzęt ochrony indywidualnej.

Ze względu na brak rozporządzeń wykonawczych do ustawy o produktach biobójczych działania zostały ograniczone do informowania producentów o obowiązkach na nich ciążących. Kontrole przeprowadzone w jednostkach stosujących preparaty biobójcze dotyczyły

oznakowania, kart charakterystyki i posiadania spisu preparatów biobójczych - traktowanych jako niebezpieczne zgodnie z ustawą o substancjach chemicznych i preparatach chemicznych.

Oceniając warunki higieny pracy stwierdza się, iż liczba osób pracujących w przekroczeniach norm czynników szkodliwych dla zdrowia ulega systematycznie zmniejszeniu. Np. w 2004r. warunki higieny pracy poprawiono 5748 pracowników. Przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy spowodowane są mało skuteczną wentylacją oraz brakiem hermetyzacji procesów technologicznych, wyeksploatowanym parkiem maszynowym. W ostatnich latach wyraźnie poprawiły się warunki pracy w branży hutniczej. Poprawa sytuacji ekonomicznej, w tych zakładach pozwoliła na zainwestowanie w nowe technologie, które mają znaczący wpływ na warunki higieny pracy.

W zakładach pracy warunki pomieszczeń pracy oraz zaplecza higieniczno – sanitarnego są zróżnicowane. Stan sanitarny w zakładach nowopowstałych, w których wdrożono nowe technologie jest zadowalający. Natomiast w pozostałych część pomieszczeń wymaga modernizacji i remontów. Nie stwierdzono rażących zaniedbań stanu sanitarnego.

Pion higieny pracy prowadzi również postępowanie administracyjne w zakresie chorób zawodowych. Ogółem w latach 2002-2005 wydano 3966 decyzji stwierdzających chorobę zawodową oraz 4313 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz 2227 decyzji w II instancji. Szczegółowe dane ilustruje załącznik nr 13. Najwięcej przypadków chorób zawodowych stwierdza się w górnictwie węgla kamiennego. Stanowi to około 50% przypadków zachorowań, z czego najwięcej to: pylica płuc i zawodowe uszkodzenia narządu słuchu. Z powodu zmian restrukturyzacyjnych przemysłu w województwie śląskim zmniejszyła się również ilość czynników szkodliwych zagrażających zdrowiu pracowników. Również dzięki działaniom profilaktycznym liczba zachorowań na choroby zawodowe uległa zmniejszeniu.

4.5. W ZAKRESIE HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

Zgodnie z zadaniami wynikającymi z ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 1998, Nr 90, poz. 575 z późniejszymi zmianami) pion higieny dzieci i młodzieży powołany jest do realizacji działań w zakresie nadzoru nad warunkami higieniczno – zdrowotnymi w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych, szkołach wyższych i ośrodkach wypoczynku.

Na przestrzeni lat ujętych w sprawozdaniu zmieniała się liczba zakładów objętych przez pion ewidencją i planowym nadzorem. W latach 2001 – 2003 liczba placówek objętych nadzorem oscylowała między 7551 a 7888, w chwili obecnej liczba ta spadła do poziomu 4951

zakładów. Różnica ta związana jest z przekazaniem bloków żywieniowych (dotychczas będących w ewidencji pionu higieny dzieci i młodzieży) pionowi higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku, a także utworzeniem zespołów szkół, co było skutkiem przekształceń strukturalnych na poziomie działania jednostek samorządowych oraz likwidacją części mało liczebnych zakładów dziecięco – młodzieżowych.

Bieżący nadzór nad placówkami oświatowo – wychowawczymi prowadzony był z określoną częstotliwością i uwzględniał wszystkie zagadnienia środowiska dziecięco – młodzieżowego. W jego ramach przeprowadzono 49 873 kontrole (stan na 30.06.2005r.). Prowadzone działania pozostawały w ścisłej korelacji z zadaniami określonymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 1996 – 2005.

W ramach sprawowanego na przestrzeni lat 2001 – 2005 nadzoru sanitarnego:

- 1) oceniono 83 142 stanowiska w zakresie dostosowania mebli do wzrostu uczniów szkół podstawowych i dzieci w przedszkolach; niezgodne z wymaganiami ergonomii rozsadzenie uczniów stwierdzono w 37 233 przypadkach (tj. 45% zbadanych). Analizując wyniki ostatnich lat odnotowano nieznaczną, aczkolwiek istotną poprawę sytuacji w tym zakresie – ilustrację tego procesu przedstawiają załączniki nr 14 i 15;
- 2) skontrolowano 4 853 tygodniowe rozkłady zajęć, z czego 1 655 (tj. 34%) było niezgodnych z zasadami higieny; wyniki kontroli przedstawia załącznik nr 16;
- 3) przeprowadzono badania natężenia oświetlenia sztucznego w 414 pomieszczeniach do nauki, z czego mniejsze od dopuszczalnego stwierdzono w 185 salach lekcyjnych (tj. 45%);
- 4) skontrolowano warunki higieniczno – zdrowotne w 1481 szkolnych pracowniach komputerowych; w 229 (tj. 15%) stwierdzono nieprawidłowości;
- 5) oceniono warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego w szkołach; w trakcie kontroli przekazywano dyrektorom doświadczenia szkół promujących zdrowie w zakresie motywowania dzieci do zwiększonej aktywności ruchowej; propagowano taką organizację procesu dydaktycznego, aby w każdym dniu wystąpiły zajęcia ruchowe, uwzględniające ćwiczenia śródlekcyjne i międzylekcyjne;
- 6) prowadzono edukację żywieniową skierowaną do uczniów i nauczycieli szkół; przykładem takich działań jest popularyzacja akcji „Śniadania dla wszystkich uczniów w Polsce”;
- 7) zweryfikowano stanowiska pracy studentów pod kątem „zagęszczenia” w salach wykładowych uczelni wyższych; skontrolowano 123 placówki (87 państwowych i 36 niepaństwowych) - w wyniku kontroli stwierdzono wystarczającą ilość stanowisk pracy oraz prawidłowe warunki techniczne oraz higieniczno – zdrowotne;

- 8) koordynowano działania w zakresie gospodarki niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi, w wyniku których nastąpiło przekazanie przeterminowanych substancji i preparatów chemicznych firmom specjalistycznym do unieczynnienia;
- 9) przeprowadzono 17 szkoleń z zakresu normy PN-EN 45004:1998, mających na celu wprowadzenie pracowników pionu w tematykę systemu jakości w jednostkach kontrolujących;
- 10) przebadano 1 468 uczniów klas I-VI w zakresie obciążenia tornistrami i plecakami; Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży jako pierwszy zainicjował takie badania; wzorem tychże prac rozpoczęto wkrótce badania, w tym zakresie, na terenie działania innych stacji sanitarno – epidemiologicznych w kraju.

Na przestrzeni ostatnich lat zdecydowanemu polepszeniu uległy warunki higieniczno – zdrowotne w placówkach opiekuńczo – wychowawczych (dotyczyło to głównie organizacji aneksów kuchennych, umożliwiających wychowankom samodzielne przygotowywanie posiłków- śniadań i kolacji).

Podczas przeprowadzanych kontroli odnotowano niedostateczny nadzór kadry pedagogicznej nad utrzymaniem higieny przez dzieci i młodzież po zajęciach z wychowania fizycznego, zaobserwowano również zmiany przeznaczenia pomieszczeń natryskowni. Konsekwentne działania pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej spowodowały, że pomieszczenia natryskowni odzyskały swoje pierwotne przeznaczenie. Pion higieny dzieci i młodzieży województwa śląskiego obejmuje swoim nadzorem najlepszą infrastrukturę do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego w kraju. W chwili obecnej około 60% szkół posiada już pełnowymiarową salę gimnastyczną wraz z zapleczem (stan ten ilustruje załącznik nr 17). Systematycznie też szkoły wzbogacają się o nowe inwestycje (część szkół posiada także własne baseny).

Stan sanitarno – techniczny obiektów dziecięco – młodzieżowych uległ wyraźnej poprawie, jednakże funkcjonują jeszcze zakłady, w których odbiega on znacząco od prawidłowego.

W okresie od 2001 do 2005 roku:

- 1) wydano 3 143 decyzje administracyjne, z których do wykonania pozostało 745 (część z nich to decyzje wydane w I półroczu 2005 roku);
- 2) nałożono 676 mandatów karnych na sumę 56 520 zł.;
- 3) wystawiono 4 585 rachunków na kwotę 307 736, 16 zł.;
- 4) rozpatrzono 105 interwencji;

- 5) unieruchomiono 39 zakładów;
- 6) wystosowano 750 wystąpień do władz samorządowych.

Dobrze układa się współpraca z urzędami miast i gmin. Wyraża się to w postaci uczestnictwa w konferencjach i spotkaniach, mających na celu poprawę warunków w zakładach nauczania i wychowania oraz wspólnym wytyczaniu nowych kierunków działania.

4.6. W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawowały w latach 2001 – 2005 zapobiegawczy nadzór sanitarny polegający w szczególności na uzgadnianiu lub opiniowaniu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych:

- 1) studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów planów zagospodarowania przestrzennego terenu,
- 2) dokumentacji projektowych dla nowych, przebudowywanych lub podlegających zmianie sposobu użytkowania obiektów na etapie ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz na etapie pozwolenia na budowę,
- 3) kontroli obiektów w trakcie realizacji i wizji w terenie,
- 4) dokonywanie odbiorów obiektów zrealizowanych.

W wyżej wymienionym zakresie w latach 2001 – 2005 wydano około 70 000 opinii sanitarnych. Szczegółowe dane przedstawia załącznik nr 18. Tak wysoka liczba załatwionych spraw świadczy o intensywności procesów inwestycyjnych toczących się na terenie województwa śląskiego i możliwości wykorzystania istniejącego zagospodarowania infrastrukturalnego terenu.

Ważnym elementem w działalności pionu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego Państwowej Inspekcji Sanitarnej było uzgodnienie w roku 2004 przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach Projektu Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko, przy zwróceniu szczególnej uwagi na prawidłowe funkcjonowanie systemu ekologicznego województwa, przyczyniające się do poprawy warunków życia mieszkańców i redukcji konfliktów pomiędzy działalnością gospodarczą, a wymaganiami ochrony środowiska i zdrowia ludzi.

Plan ten przewidywał wspieranie infrastruktury technicznej dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw mediów, ograniczenia zagrożenia dla środowiska oraz poprawy

warunków inwestowania. Zaplanowano budowę i modernizację urządzeń gospodarki wodno – ściekowej, modernizację i remont magistralnych sieci wodociągowych, budowę zbiorników retencyjnych, systemów kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Dużą uwagę zwrócono na wspieranie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym poprzez kształtowanie systemu autostrad i dróg ekspresowych łączących województwo z krajami Europy i ośrodkami krajowymi. Plan przewidywał również prowadzenie monitoringu realizacji ustaleń planu i stworzenie Systemu Informacji Przestrzennej dla uzyskania danych o zmianach w środowisku, w tym również o niekorzystnych tendencjach i ewentualnych konfliktach w gospodarowaniu przestrzenią.

Ponadto w 2004r. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach zaopiniował projekt „Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie Śląskim na lata 2004 – 2013” wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Turystyki Województwa Śląskiego na lata 2004 – 2013”.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego stanowił wytyczną do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalanych przez rady gminy oraz poprzedzających je i wiążących dla planów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uzgadnianych przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych (Załącznik nr 19).

Celem planów było stworzenie warunków dla wprowadzenia zabudowy mieszkaniowej, usługowo-mieszkalnej, funkcji turystycznych i rekreacyjnych, przeznaczenie terenów rolnych na cele wytwórczości, usług, przemysłu, uporządkowanie obsługi komunikacyjnej poprzez modernizację i uzupełnienie istniejących dróg. W planach wprowadzono również zapisy dotyczące terenów przemysłowych (np. hałdy) z przeznaczeniem na usługi sportowe, komunikacyjne (obwodnice, parkingi, drogi dojazdowe, tereny zieleni) oraz uzupełniające usługi handlu. Wyznaczono też nowe tereny pod zabudowę obiektów związanych z turystyką i rekreacją, usługami i oświatą oraz sportem i zdrowiem.

Dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dokonywano uzgodnień na etapie ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu i lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz pozwolenia na budowę, w oparciu o postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, w myśl ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami).

Przy uzgadnianiu tych przedsięwzięć zwracano uwagę na konieczność zapewnienia ludziom, przebywającym w sąsiedztwie inwestycji, odpowiednich warunków życia poprzez zabezpieczenia przed: występującą uciążliwością hałasu (lotniska, komunikacja, zakłady

przemysłowe, usługowe, itp.) poprzez zastosowanie ekranów akustycznych, wymianę stolarki okiennej; promieniowaniem elektromagnetycznym oraz jonizującym (odpowiednie osłony); wpływem zanieczyszczenia powietrza emitowanego przez zakłady (odpowiednie parametry emitorów, zastosowanie urządzeń pochłaniających, pasy zieleni izolacyjnej) oraz zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem ujęć wody pitnej.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach w ramach swoich kompetencji obejmujących zagadnienia higieny radiacyjnej, uzgadniał stacje bazowe telefonii komórkowej na etapie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, lub lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz pozwolenia na budowę, a także dokonywał odbiorów stacji bazowych telefonii komórkowej na podstawie art. 56 ustawy Prawo budowlane. Stwierdzono, że sieć tych obiektów ulega systematycznemu zagęszczeniu, w następstwie czego montowane są urządzenia nadawcze mniejszej mocy, o mniejszym zasięgu ponadnormatywnego oddziaływania, co jest korzystne dla środowiska i zdrowia ludzi.

Wśród uzgodnionych projektów budowlanych, oprócz inwestycji zaliczanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko, znajdowały się również dokumentacje obiektów oświaty i wychowania (gimnazja, szkoły podstawowe, sale sportowe, przedszkola), a także związanych m.in. z produkcją i obrotem artykułami spożywczymi (punkty handlowe, zakłady małej gastronomii, restauracje, piekarnie, itp.), hurtownie, zakłady fryzjerskie i kosmetyczne, domy przyjęć okolicznościowych, hotele, warsztaty.

Uzgadniano również dokumentacje projektowe budowy i przebudowy istniejących obiektów ochrony zdrowia (szpitale, apteki oraz publiczne i niepubliczne placówki podstawowej opieki zdrowotnej), a także zmiany sposobu użytkowania pomieszczeń na w/w cele.

W związku z likwidacją zakładów przemysłowych planowane jest przekształcanie terenów przemysłowych i wykorzystanie istniejących na nich obiektów kubaturowych do adaptacji na funkcje obiektów użyteczności publicznej.

Na szczególną uwagę zasługiwały inwestycje dotyczące infrastruktury komunikacyjnej. Zauważa się tendencje do wyprowadzania ruchu tranzytowego z centrów miast i przebudowę układów komunikacyjnych. W celu ochrony zdrowia i warunków życia ludzi przed uciążliwościami wynikającymi z eksploatacji dróg, przedsięwzięcia te wymagały zastosowania zabezpieczeń akustycznych w postaci ochrony biernej i czynnej. W przypadku braku możliwości dochowania standardów emisji zanieczyszczeń zgodnych z obowiązującymi przepisami wprowadzano rozwiązania techniczne polegające na zastosowaniu tzw. „cichych nawierzchni” ograniczających negatywny wpływ ruchu pojazdów na środowisko, a tym samym na zdrowie ludzi.

Pracownicy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej z obszaru województwa śląskiego przeprowadzali kontrole obiektów w trakcie realizacji inwestycji oraz dokonywali odbiorów końcowych inwestycji przekazywanych do użytku na podstawie art. 56 ustawy Prawo budowlane. W ramach tych czynności dokonywano szczegółowego przeglądu obiektów pod kątem zgodności z uzgodnioną pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacją projektową oraz z wymogami sanitarnymi określonymi przez obowiązujące przepisy.

W trakcie czynności odbiorowych stacji bazowych telefonii komórkowej niejednokrotnie stwierdzano inny stan faktyczny, niespójny z uzgodnionym projektem budowlanym, a polegający na dowieszaniu dodatkowych anten, nie będących przedmiotem uzgodnień. W takich przypadkach informowano Powiatowych Inspektorów Nadzoru Budowlanego o samowoli budowlanej, w celu podjęcia działań według właściwości tych organów.

4.7. W ZAKRESIE HIGIENY RADIACYJNEJ

Oddział Higieny Radiacyjnej Działu Nadzoru Sanitarnego Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Katowicach w latach 2001 – 2005 w ramach działalności podstawowej sprawuje I-szo instancyjny nadzór zapobiegawczy i bieżący w dziedzinie higieny radiacyjnej oraz prowadzi działalność prewencyjną w zakresie chorób powodowanych warunkami środowiska, środowiska pracy, a także działalność szkoleniową, jak również realizuje kierunki i zadania nakreślone przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

Nadzór sanitarny nad użytkownikami aparatów rentgenowskich oraz źródłami promieniowania jonizującego (medyczne aparaty rentgenowskie o energii promieniowania do 300 keV).

Na obszarze województwa śląskiego funkcjonuje około 900 pracowni eksploatujących łącznie ponad 1368 medycznych aparatów rentgenowskich, w których zatrudnionych jest około 3400 pracowników. W wyniku prowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono, że w większości gabinetów i pracowni rentgenowskich spełnione są wymogi aktualnie obowiązujących przepisów. Nieprawidłowości dotyczyły braków w dokumentacji, szkoleń personelu z zakresu ochrony radiologicznej oraz niewłaściwego oznakowania pomieszczeń ekspozycji. Z związku z uchybieniami wydaje się decyzje administracyjne celem ich usunięcia, a w przypadkach koniecznych – upomnienia wzywające do realizacji nałożonych obowiązków.

W ramach nadzoru zapobiegawczego opiniuje się (średnio 120 rocznie) dokumentacje projektowe obliczeń osłon stałych nowopowstających gabinetów rentgenowskich, programy

szkoleń z zakresu ochrony radiologicznej oraz dokonuje się ich odbiorów, a w wyniku kontroli sanitarnych i pomiarów dozymetrycznych przeprowadzanych przez Oddział Badań Higieny Radiacyjnej wystawia się zezwolenia na stosowanie aparatów rentgenowskich i uruchamianie pracowni.

W omawianym okresie realizowano dochodzenia dotyczące przekroczenia dawek indywidualnych u pracowników zatrudnionych w narażeniu na promieniowanie jonizujące, skutkujące np. w 2004r. wnioskiem do Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi o zaliczenie do dawki życiowej pracownika, a w 2005r. - na wniosek sądu - przeprowadzono analizę kontroli narażenia zawodowego pracownika, celem stwierdzenia choroby zawodowej. Na zlecenia wewnętrzne Oddział Badań Higieny Radiacyjnej przeprowadza pomiary dozymetryczne wokół medycznych aparatów rtg oraz pomiary w ramach kontroli jakości tychże urządzeń.

Aktualnie, na terenie województwa śląskiego pracuje 125 przestarzałych technologicznie, nie spełniających wymagań obowiązujących przepisów, urządzeń rentgenowskich, których użytkownicy wystąpili i uzyskali od Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach prolongatę na ich użytkowanie do końca 2005r. Na wniosek Nadzoru Higieny Radiacyjnej rozpoczęto także realizację kontroli wybranych parametrów technicznych aparatów rentgenowskich.

W związku z wdrażaniem w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach systemu jakości dla jednostek kontrolujących, wytypowani pracownicy Oddziału Higieny Radiacyjnej brali udział w szkoleniach i uzyskali uprawnienia audytorów wewnętrznych w tym zakresie.

Reasumując, należy stwierdzić, że w zakresie przestrzegania obowiązujących przepisów dotyczących promieniowania jonizującego sytuacja jest dobra. Wyniki pomiarów dozymetrycznych rozkładu mocy dawki promieniowania jonizującego X wykonywane na stanowiskach pracy personelu obsługującego aparaty rtg oraz w otoczeniu urządzeń, świadczą o prawidłowym zabezpieczeniu ludzi przed promieniowaniem. Aktualnie obserwuje się istotny wzrost liczby nowych aparatów rtg, głównie w gabinetach stomatologicznych.

Nadzór sanitarny nad użytkownikami i urządzeniami - źródłami pól elektromagnetycznych (promieniowania niejonizującego) w zakresie: 0 Hz do 300 GHz. Nadzorem Oddziału Higieny Radiacyjnej w zakresie promieniowania niejonizującego objętych jest aktualnie 565 zakładów pracy (zakłady przemysłowe, placówki ochrony zdrowia oraz placówki naukowo-badawcze) stosujących urządzenia będące źródłami pól elektromagnetycznych. Ich liczba wyraźnie zmniejszyła się w stosunku do lat poprzednich (720 w 2001r., 726 w 2002r., 604 w 2003r., oraz 570 w 2004r.). Najczęściej stosowanymi

urządzeniami źródłami pól e-m są diatermie chirurgiczne i terapeutyczne oraz generatory, urządzenia do hartowania indukcyjnego, zgrzewarki i elektrodrażarki. Znaczącą grupę urządzeń stanowią wykorzystywane w radiokomunikacji stacje bazowe telefonii komórkowej.

W omawianym okresie zrealizowano 1077 kontroli sanitarnych w placówkach ochrony zdrowia i w zakładach przemysłowych oraz wydano 114 decyzji zarządzających dotyczących głównie braku szkoleń bhp i badań lekarskich osób pracujących w narażeniu na pola elektromagnetyczne oraz braku pomiarów natężeń pem w otoczeniu urządzeń.

WSSE w Katowicach organizowała także szkolenia w zakresie BHP przy eksploatacji źródeł pól elektromagnetycznych, na których łącznie, w latach 2001-2005, przeszkolono 999 osób. Ekipy pomiarowe WSSE w Katowicach wykonywały pomiary kontrolne natężenia pola elektromagnetycznego w zakresie 0Hz - 300GHz dla celów bhp oraz ochrony ludzi i środowiska.

W okresie od 2001r. do półrocza 2005r. opracowano 253 opinie w zakresie ochrony ludzi i środowiska dotyczące nowo instalowanych lub modernizowanych źródeł pól elektromagnetycznych (stacji i nadajników linii radiowych, stacji bazowych cyfrowej telefonii komórkowej). W ramach współpracy z Oddziałem Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w tym zakresie wydano również 1825 opinii sanitarnych oraz dokonano 308 odbiorów inwestycji, wśród których większość stanowiły stacje bazowe telefonii komórkowej (inne obiekty, to m in. stacje nadawcze radiowe, telewizyjne oraz radioliniowe stacje dostępowe). Oddział Higieny Radiacyjnej rozpatrywał także skargi mieszkańców dotyczące głównie promieniowania emitowanego z anten stacji bazowych telefonii komórkowej.

W omawianych latach WSSE w Katowicach czynnie uczestniczyła w koordynowanym przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi programie wdrażania systemu "Baza danych o źródłach PEM". Pracownicy Oddziału Higieny Radiacyjnej brali również udział w szkoleniach organizowanych m in. przez: Główny Inspektorat Sanitarny, Instytut Medycyny Pracy w Łodzi, Centralny Instytut Ochrony Pracy w Warszawie czy Politechnikę Wrocławską.

4.8. W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ

Najistotniejszym celem działalności pionu oświaty zdrowotnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego jest przede wszystkim kształtowanie świadomości zdrowotnej społeczeństwa naszego regionu, w jej czterech podstawowych wymiarach:

- 1) postrzeganie istotnych problemów zdrowotnych w aspekcie indywidualnym i zbiorowym oraz przyswajanie sobie obiektywnej wiedzy na temat zdrowia oraz zagrożeń środowiskowych;

- 2) angażowanie sfery psychiczno-emocjonalnej w celu podejmowania, adekwatnych do stanu zagrożenia zdrowia, działań profilaktycznych;
- 3) kształtowanie pożądanych i prawidłowych - z punktu widzenia zdrowia - postaw i zachowań;
- 4) docenianie „zdrowia” jako wartości nie tylko „samej w sobie”, lecz przede wszystkim nabycie umiejętności rozwiązywania problemów natury zdrowotnej.

W latach 2001-2005 pion oświaty zdrowotnej inspirował, organizował, koordynował i uczestniczył w realizacji następujących programów profilaktyki i promocji zdrowia:

- 1) profilaktyka chorób zakaźnych:
 - a) „Szczepienia Dobrodziejstwem dla Dzieci i Młodzieży. Zapobieganie Odrze, Śwince i Różyczce. Witaj Szkoło” /2001-2005/. Program adresowany jest do rodziców i opiekunów dzieci, które rozpoczynają naukę w szkole. Liczba odbiorców – 37.608,
 - b) „Zapobieganie WZW typu B” /2001-2002/. Podejmowano działania edukacyjne skierowane do lekarzy rodzinnych, pielęgniarek szkolnych, dzieci i młodzieży oraz rodziców. W ramach realizacji programu zaszczepiono 62.973 dzieci,
 - c) „Zapobieganie HIV/AIDS” /2003-2005/. Program skierowany do ogółu społeczeństwa. Liczba odbiorców wyniosła 319.758 osób. I Ogólnopolski Przegląd Sztuk Teatralnych „Porozmawiajmy o AIDS” – 3210 odbiorców,
 - d) „Przedszkolny Program Profilaktyki WZW A” /2003-2005/. Program adresowany jest do dzieci w wieku przedszkolnym oraz ich rodziców i opiekunów. Liczba odbiorców działań programowych wyniosła 175.390,
 - e) „Profilaktyka WZW typu A w zakładach produkujących i wprowadzających żywność do obrotu” /2004-2005/. Adresatami programu są pracownicy zakładów produkujących i dystrybuujących żywność. Liczba odbiorców – 12.020;
- 2) profilaktyka próchnicy zębów:
 - a) „Radosny Uśmiech – Radosna Przyszłość” /2001-2005/. Adresatami programu są uczniowie II klas szkół podstawowych. Liczba odbiorców programu – 208.845,
 - b) „Twój Piękny Uśmiech” /2001-2004/. Odbiorcami programu są uczniowie klas II gimnazjów, których liczba wyniosła – 118.937;
- 3) profilaktyka innych chorób:
 - a) „Różowa wstążeczka” /2003-2005/ – program profilaktyki raka piersi, którego adresatami są uczniowie, ich rodzice i nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych. Liczba odbiorców wyniosła 120.830,

- b) „Wolność Oddechu - Zapobiegaj Astmie” /2004/. Program profilaktyki astmy oskrzelowej. Adresatami są uczniowie klas I-III szkół podstawowych oraz ich rodzice, opiekunowie oraz środowisko szkolne. Liczba odbiorców – 25.620,
 - c) „Pierwotna Profilaktyka Wad Cewy Nerwowej” /2001-2005/. Program adresowany jest dla zdrowych młodych kobiet w wieku prokreacyjnym. Liczba odbiorców programu – 119.388,
 - d) „Program wczesnego wykrywania i profilaktyki jaskry” /2001-2002/. Adresatami programu były osoby dorosłe, lekarze rodzinni i okuliści. Liczba odbiorców programu wyniosła 779 osób,
 - e) „Czas przemian” /2001-2002/. Program dotyczył problemów wieku dojrzewania i objął swoim zasięgiem 2.764 dziewcząt i chłopców klas V i VI szkół podstawowych,
 - f) „Program antytytoniowy” /2004-2005/ skierowany jest do ogółu społeczeństwa. Liczba odbiorców wyniosła 670.335,
 - g) „Lubię zimno” /2001-2002/. Program dotyczył poprawy sposobu żywienia i jakości zdrowotnej żywności, a także poprawy jakości warunków transportu i przechowywania produktów mlecznych na drodze od producenta do konsumenta i skierowany był do producentów, hurtowników, sprzedawców i konsumentów;
- 4) Obchody Światowego Dnia Zdrowia /2001-2005/.

W ramach realizowanych programów edukacyjnych i akcji prozdrowotnych w latach 2001-2004 przeprowadzono:

- 1) 1993 szkolenia;
- 2) 155 konferencji;
- 3) 867 narad.

4.9. W ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI LABORATORYJNEJ

Zadania realizowane w laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego obejmowały wykonanie badań w zakresie oznaczania próbek żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu, wody przeznaczonej do spożycia w ramach monitoringu jakości wody oraz wody w kąpieliskach, powietrza atmosferycznego, czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia w środowisku pracy, promieniowania jonizującego i natężenia pól elektromagnetycznych oraz diagnostyki laboratoryjnej (badania parazytologiczne, bakteriologiczne, serologiczne i wirusologiczne). Wykonane badania przedstawiono w załączniku nr 20.

Działania służące realizacji zadań działalności laboratoryjnej na przestrzeni lat 2001-2005 miały na celu:

- 1) restrukturyzację bazy laboratoryjnej;
- 2) dostosowanie kompetencji personelu do wymagań związanych z wdrożeniem systemu jakości;
- 3) przygotowanie i dostosowanie dokumentacji do wymagań normy PN-EN ISO IEC 17025:2001;
- 4) przeprowadzenie niezbędnych remontów laboratoriów i zapewnienie odpowiednich warunków do prowadzenia badań;
- 5) rozwój bazy laboratoryjnej polegający na unowocześnianiu i uzupełnianiu wyposażenia pomiarowego i badawczego niezbędnego do wdrożenia nowych procedur i metod analitycznych zgodnie z obowiązującymi normami krajowymi i europejskimi (załącznik nr 21);
- 6) wdrożenie i walidację metod badawczych;
- 7) uzyskanie certyfikatu akredytacji.

Do roku 2002 w województwie śląskim badania były wykonywane przez Dział Laboratoryjny Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Katowicach i laboratoria powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych. Dział ten 4 stycznia 2002r. uzyskał akredytację w zakresie badań fizykochemicznych żywności, powietrza atmosferycznego i powietrza w środowisku pracy (Certyfikat akredytacji o numerze AB 377).

Po przeprowadzeniu procesu restrukturyzacji, polegającego na zmniejszeniu liczby laboratoriów powiatowych stacji sanitarno – epidemiologicznych, w połowie 2003r. rozpoczęto przygotowywanie do akredytacji wdrażając normę PN-EN ISO IEC 17025:2001 w 6-ciu powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych (Bytomiu, Częstochowie, Dąbrowie Górniczej, Gliwicach, Tychach i Żywcu). Działania które podjęto polegały na:

- 1) określeniu zakresu badań dla każdej powiatowej stacji sanitarno-epidemiologicznej;
- 2) opracowaniu projektów dokumentów systemu jakości;
- 3) przeprowadzeniu 26 szkoleń dla personelu kierowniczego;
- 4) przeprowadzeniu auditów wewnętrznych.

W efekcie na początku 2004r. w /w stacje złożyły wnioski i dokumenty w PCA uzyskując certyfikaty akredytacji :

- 1) PSSE w Bytomiu AB 532 z dnia 20.09.2004r.;

- 2) PSSE w Częstochowie AB 521 z dnia 01.09.2004r.;
- 3) PSSE w Dąbrowie Górniczej AB 520 z dnia 05.08.2004r.;
- 4) PSSE w Gliwicach AB 541 z dnia 16.08.2004r.;
- 5) PSSE w Tychach AB 500 z dnia 09.07.2004r.;
- 6) PSSE w Żywcu AB 518 z dnia 12.08.2004r.

W lutym 2004r. do Zintegrowanego Systemu Badania Żywności zostały włączone następujące komórki organizacyjne: Dział Laboratoryjny WSSE w Katowicach i Oddziały Laboratoryjne PSSE w Bytomiu, Częstochowie, Dąbrowie Górniczej i Żywcu. Wymienione komórki organizacyjne wykonują badania dla całego województwa – zgodnie z planem pobierania próbek i badania żywności opracowanym na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego.

W maju 2004r. do Zintegrowanego Systemu Badania Wody oprócz Działu Laboratoryjnego WSSE w Katowicach i 6-ciu wymienionych wcześniej powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych przyłączono trzy kolejne PSSE tj. w Bielsku-Białej, Rybniku i Zawierciu. Opracowano podobny plan dotyczący pobierania próbek wody dla całego województwa i dostarczania ich do badań w laboratoriach odpowiednich stacji. Do połowy roku 2005 certyfikat akredytacji otrzymała PSSE w Zawierciu nr AB 626. Pozostałe dwie stacje w Bielsku-Białej i Rybniku przeszły pomyślnie audit akredytacyjny.

W lipcu 2004r opracowano plan organizacji badań pomiarów hałasu komunalnego dla województwa śląskiego, w którym uczestniczy 6 Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych tj. w Chorzowie, Częstochowie, Dąbrowie Górniczej, Gliwicach, Tychach i Żywcu.

Zakres badań akredytowanych w Dziale Laboratoryjnym WSSE w Katowicach jest systematycznie rozszerzany zgodnie z wymaganiami zawartymi w przepisach prawnych i planach pobierania próbek dla województwa śląskiego (zakres badań rozszerzono o mikrobiologiczne i radiologiczne badania żywności, fizykochemiczne badania wody). Podobne działania dotyczące procesu rozszerzenia akredytacji prowadzi się w oddziałach laboratoryjnych powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych.

W następstwie restrukturyzacji w styczniu 2005r. badania parazytologiczne, serologiczne, bakteriologiczne i wirusologiczne dla całego województwa wykonuje Oddział Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń (w strukturze Działu Laboratoryjnego WSSE w Katowicach od połowy 2003r.) oraz Sekcje Chorób Zakaźnych i Zakażeń w 8-miu PSSE tj. w Bielsku-Białej, Bytomiu, Częstochowie, Dąbrowie Górniczej, Gliwicach, Tychach, Zawierciu, Żywcu. Liczba stacji posiadających laboratoria wykonujące badania i pomiary na stanowiskach pracy na

przestrzeni lat uległa zmianie. Od stycznia 2005r badania te wykonywane są w 6-ciu stacjach (WSSE w Katowicach oraz PSSE tj. w Częstochowie, Dąbrowie Górniczej, Gliwicach, Tychach i Żywcu). Akredytację w powyższym zakresie posiadają WSSE w Katowicach oraz PSSE tj. w Częstochowie i Dąbrowie Górniczej.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wprowadzono sukcesywnie zmiany ograniczając badania do pomiarów stężenia 24h pyłu PM10 oraz oznaczeń stężenia ołowiu, chromu, kadmu, niklu, miedzi, manganu, BaP i innych WWA w pyle PM10. Powyższe oznaczenia dla całego województwa wykonuje tylko Dział Laboratoryjny WSSE w Katowicach. Zaprzestano wykonywania pomiarów stężenia dwutlenku siarki i dwutlenku azotu. Od 2004r. Oddziały: Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy i Chorób Zakaźnych i Zakażeń. WSSE w Katowicach wdrażają sposób pobierania próbek i metody oznaczania czynników biologicznych występujących w środowisku pracy oraz uczestniczą w szkoleniach organizowanych w kraju i w Niemczech. W maju 2005r. zorganizowano szkolenie dla przedstawicieli WSSE z całej Polski na temat czynników biologicznych, a dla odpowiednich pracowników Działu Laboratoryjnego WSSE w Katowicach przewidywane jest w sierpniu br. Pomiary skażeń promieniotwórczych wykonywane są przez Oddział Badań Higieny Radiacyjnej Działu Laboratoryjnego WSSE w Katowicach dla całego województwa śląskiego zgodnie z harmonogramem pobierania próbek zatwierdzonym przez Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki. W roku 2005 w/w Oddział (po przeszkoleniu pracowników na szkoleniach w kraju i w Austrii) rozpoczął wykonywanie testów kontroli parametrów technicznych aparatów rentgenowskich stosowanych w rentgenowskiej diagnostyce medycznej .

Reasumując należy podkreślić:

- 1) ciągle podnoszenie kwalifikacji personelu poprzez udział w szkoleniach dotyczących wiedzy fachowej jak również systemu jakości (aktualnie w laboratoriach PIS woj. Śląskiego jest 65 przeszkolonych auditorów wewnętrznych);
- 2) uruchomienie i coraz szersze wykorzystywanie nowego wyposażenia;
- 3) rosnącą liczbę wdrażanych i walidowanych metod badawczych (aktualnie liczba walidacji wynosi 489).

5. INNE ZAGADNIENIA

W okresie od listopada 2001 do czerwca 2005 roku realizowano zadania inwestycyjne oraz remontowe w celu poprawienia warunków pracy oraz przygotowania laboratoriów do akredytacji.

W związku ze zmianami organizacyjnymi w Państwowej Inspekcji Sanitarnej została zlikwidowana część laboratoriów, a pomieszczenia po nich zaadoptowano na potrzeby biurowe.

W psse, w których laboratoria przystąpiły lub były w trakcie akredytacji dokonano szeregu remontów i modernizacji pomieszczeń oraz budynków. Zarówno w tych stacjach, jak i w pozostałych przez cały ten okres, w ramach posiadanych środków budżetowych i własnych dokonywano :

- 1) napraw i remontów dachów;
- 2) robót brukarskich;
- 3) wymiany stolarki okiennej;
- 4) renowacji okien i drzwi;
- 5) wymiany instalacji elektrycznej, wodno – kanalizacyjnej i gazowej;
- 6) montażu instalacji alarmowej i zabezpieczeń antywłamaniowych;
- 7) kafelkowania i wymiany armatury sanitarnej;
- 8) robót malarsko – tynkarskich;
- 9) zakupu mebli laboratoryjnych i biurowych;
- 10) montażu urządzeń klimatyzacyjnych;
- 11) zakupu sprzętu komputerowego.

W WSSE w Katowicach w celu poprawienia bezpieczeństwa wykonano ekspertyzę techniczną oraz opracowano instrukcję stanu bezpieczeństwa pożarowego budynku oraz utworzono całodobowy Punkt Informacyjny. Ponadto dokonano okablowania strukturalnego sieci teletechnicznej budynku i zainstalowano telewizję przemysłową. Ograniczono też dostęp osobom postronnym do wszystkich pomieszczeń z wyjątkiem administracji poprzez zamontowanie drzwi z zamkami szyfrowymi.

W związku z często odbywającymi się szkoleniami przeprowadzanymi dla pracowników psse nagłośniono i wyposażono w sprzęt audiowizualny Salę Konferencyjną. Przeprowadzono również remont części pomieszczeń biurowych i laboratoryjnych oraz wyposażono je w nowe meble. Zakupiono 3 samochody Renault Trafic typu furgon, w tym jeden specjalistyczny do poboru prób. Inwestycje przeprowadzone w ostatnim okresie objęły przebudowę i modernizację budynku gospodarczego WSSE w Katowicach. Spowodowało to przeniesienie komórek organizacyjnych zlokalizowanych poza jej siedzibą do budynku WSSE, co wpłynęło na zmniejszenie kosztów utrzymania w granicach ok. 150 tys. zł rocznie.

Ponadto w 2004 roku przystąpiono do budowy nowego obiektu, w którym będzie mieściła się siedziba PSSE w Częstochowie, skupiająca wszystkie komórki organizacyjne znajdujące się w trzech budynkach na terenie miasta. Spowoduje to zmniejszenie dotychczasowych kosztów utrzymania i poprawę warunków pracy.

W latach 2001-2005 ilość środków finansowych przeznaczonych na remonty i inwestycje w Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego wynosiła odpowiednio: 2001r. – 44 770zł, 2002r. – 268 648zł, 2003r. – 1 484 485zł, 2004r. – 2 054 414zł, 2005 – 3 527 136zł. Natomiast wzrosły środki finansowe na zakupy związane z prowadzonymi inwestycjami i wyposażeniem tj. z kwoty 268 648zł w 2002r. do kwoty 3 527 136zł w 2005r.

Załączników: 21 na 23 ark.

Z a s t ę p c a
Państwowego Wojewódzkiego
Inspektora Sanitarnego
w Katowicach

Anna Szczerba - Sachs

Ilość narad i szkoleń przeprowadzonych przez komórki merytoryczne
WSSE w Katowicach dla PSSE/GSSE woj. śląskiego
w latach 2003 - 2005

Lp.	Wyszczególnienie		Ilość uczestników
1	Ilość przeprowadzonych narad	103	2189
2	Ilość przeprowadzonych szkoleń	328	4509

Ilość szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych przeprowadzonych przez
psse/gsse woj. śląskiego w latach 2002 - 2005

Rok 2002		Kwartał				
Lp.	Rodzaj szkolenia	I	II	III	IV	Razem
1	wewnętrzne	189	267	192	177	825
2	zewnętrzne	143	172	81	206	602
Razem		332	439	273	383	1427

Rok 2003		Kwartał				
Lp.	Rodzaj szkolenia	I	II	III	IV	Razem
1	wewnętrzne	328	339	204	300	1171
2	zewnętrzne	206	388	267	407	1268
Razem		534	727	471	707	2439

Rok 2004		Kwartał				
Lp.	Rodzaj szkolenia	I	II	III	IV	Razem
1	wewnętrzne	383	616	467	481	1947
2	zewnętrzne	346	495	349	504	1694
Razem		729	1111	816	985	3641

Rok 2005 (do30.06.05r.)		Kwartał				
Lp.	Rodzaj szkolenia	I	II	III	IV	Razem
1	wewnętrzne	503	571	0	0	1074
2	zewnętrzne	446	455	0	0	901
Razem		949	1026	0	0	1975

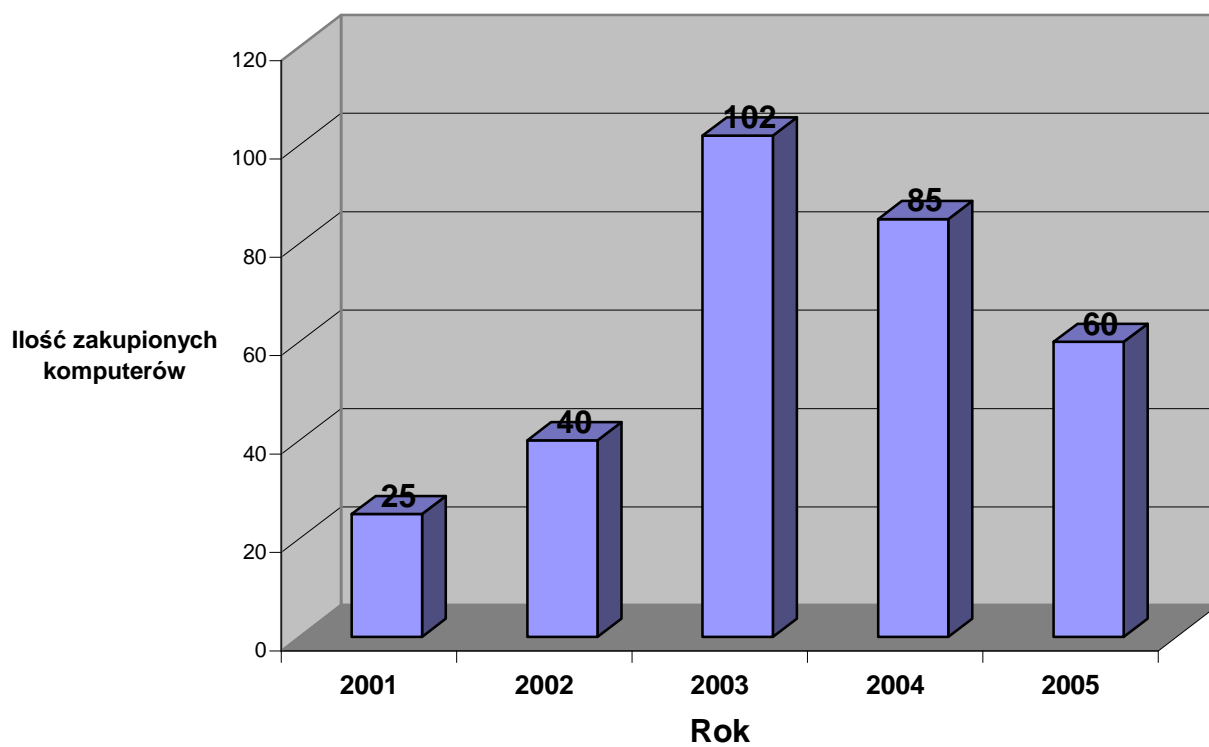
za lata 2002-2005		Kwartał				
Lp.	Rodzaj szkolenia	I	II	III	IV	Razem
1	wewnętrzne	1403	1793	863	958	5017
2	zewnętrzne	1141	1510	697	1117	4465
Razem		2544	3303	1560	2075	9482

Stan realizacji harmonogramu restrukturyzacji w latach 2002 - 2004

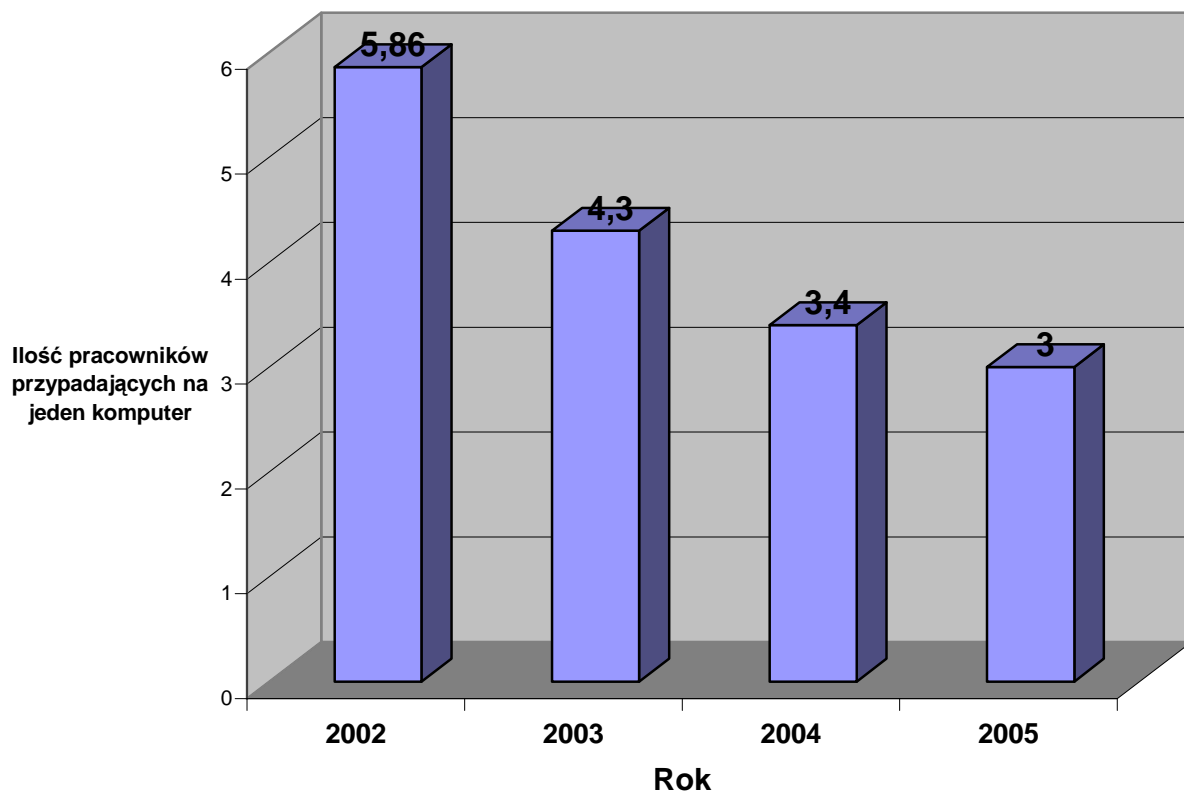
lp.	jednostka organizacyjna	likwidowana struktura				ilość zlikwidowanych struktur			Szacunkowe oszczędności w skali roku w tys. zł	skutki etatowe
						Oddziały Zamiejscowe	Sekcje w Oddziałach Laboratoryjnych	Oddziały Laboratoryjne		
1	WSSE w Katowicach	Oddział Zamiejscowy w Bielsku - Białej				1	-	-	-	-
		Oddział Zamiejscowy w Częstochowie				1	-	-	252	14
		Sekcje w Oddziałach Laboratoryjnych								
		EP	HŻŻ	HK	HP					
2	PSSE w B – B		31.12.04		31.12.04	-	2	-	120	6
3	PSSE w Chorzowie	31.12.04	31.12.04	31.12.03	31.12.04	-	4	1	78	2
4	PSSE w Gliwicach		31.12.03			-	1	-	5	-
5	PSSE w Jaworznie	31.12.04	31.12.04	31.12.04	31.12.04	-	4	1	83,8	4,5
6	PSSE w Katowicach	31.12.04	31.12.04	31.12.04		-	3	1	53	23
7	PSSE w Kłobucku		30.06.04			-	1	1	15,9	1,5
8	PSSE w Lublińcu	31.12.04	30.10.04	31.12.04	31.12.04	-	4	1	40	4,75
9	PSSE w Raciborzu	31.12.04	05.01.04	31.12.04	31.12.04	-	4	1	33,4	1
10	PSSE w Rudzie Śl.	30.06.04	30.06.04	30.06.04	30.06.04	-	4	1	29	6
11	PSSE w Rybniku	30.09.04	31.08.04			-	2	-	73	4
12	PSSE w Sosnowcu	31.12.04	31.08.04	30.12.04	30.09.04	-	4	1	24,8	6
13	PSSE w Tychach		31.12.03			-	1	-	3	-
14	PSSE w Wodzisławiu Śl.		15.09.04	31.12.04	31.08.04	-	3	1	144	5
15	PSSE w Zawierciu		30.06.04		31.12.04	-	2	-	4,5	-
16	GSSE w B – B		31.12.03			-	2 **	1	-	-
17	RAZEM	8	15	8	9	2	41	10	1175,4	77,75

** W GSSE zlikwidowano również Sekcję Aparatury Specjalnej
- zlikwidowane sekcje w oddziałach laboratoryjnych,
- sekcje funkcjonujące w oddziałach laboratoryjnych,
- sekcje, których w oddziałach laboratoryjnych nie było

Ilość zakupionych komputerów w poszczególnych latach

**Ilość pracowników przypadających na jeden komputer w
poszczególnych latach**

Realizacja zadań w zakresie badań diagnostycznych:

- 1) prowadzenie badań diagnostycznych u osób zdrowych, ozdrowieńców, nosicieli, osób z kontaktu z chorymi, pracowników branżowych, których w sumie było ponad 300.000. Najwięcej badań laboratoryjnych wykonano u ww. w zakresie prób kału (ponad 1.000.000), wymazów z odbytu (powyżej 5.500) i antybiogramów (blisko 2.400);
- 2) analiza i interpretacja dodatnich wyników u ponad 12.000 osób w ramach działań diagnostycznych. Najwięcej badań dodatnich dotyczyło analogicznie prób kału, wymazów z odbytu i antybiogramów (odpowiednio ponad 22.000 i około 600 zarówno wymazów, jak i antybiogramów);
- 3) identyfikacja szczepów bakteryjnych w zakresie schorzeń jelitowych. Do 2004r. w kierunku enteropatogennych (EPEC) pałeczek E.coli przebadano blisko 18.200 osób, pobierając ponad 37.600 prób. W kierunku enterokrwotocznych pałeczek E.coli (EHEC) wykonano blisko 30.000 badań u ponad 14.700 osób;
- 4) prowadzenie badań epidemiologiczno-parazytologicznych w postaci blisko 61.000 analiz. Metodą mikroskopową i testami immunoenzymatycznymi badano osoby podejrzane o infekcję pasożytniczą przewodu pokarmowego (tasiemczyce, glistnice, lambliozy, owsice, amebozy). Tak wykonano 24.000 celowanych i ponad 31.500 badań usługowych;
- 5) wykonywanie badań w kierunku toksoplazmozy poparte badaniami miana swoistych IgG oraz IgM (po około 5.000 wyników);
- 6) do istotnych badań laboratoryjnych należały ponadto: próby biologiczne w przypadkach podejrzenia zatrucia jadem kiełbasianym, duru brzuszego i paradurów, badania antygeny HBS w kierunku zapalenia wątroby typu B, analizy w zakresie bakteriologii ogólnej i serologii materiału klinicznego dla potwierdzenia czynnika etiologicznego i inne, ujęte w sprawozdawczości.

Nadzór nad Niepożądanymi Odczynami Poszczepiennymi (NOP) w okresie 2001-2005r.
 prowadzony przez Oddział Epidemiologii WSSE w Katowicach

Rok	Ilość	Wyszczególnienie Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych
2001r.	27 NOP	18 przypadków po szczepionce BCG, 7 przypadków po szczepieniu DTP, pojedyncze przypadki po szczepieniu przeciwko odrze i po Infanrixie
2002r.	48 NOP	27 przypadków po szczepionce BCG, 12 przypadków po szczepieniu DTP, 5 przypadków po zastosowaniu szczepienia przeciw odrze i pojedyncze przypadki po szczepieniu OPV, Infanrixie, DTP+Imovax, wzv B Euvaxie,
2003r.	101 NOP	77 przypadki po szczepionce BCG, 10 przypadków po szczepieniu DTP, 4 po DT, 4 po szczepieniu przeciw odrze szczepionką skojarzoną Hib+DTP-3 i pojedyncze przypadki po szczepieniach DTaP, Td-1 i przeciw śwince
2004r.	131 NOP	84 przypadki po szczepionce BCG, 20 NOP po szczepieniu DTP, 8 po - DTaP, 4 przypadki po zastosowaniu szczepionki skojarzonej, przeciwko odrze, śwince i różyczce, 3 przypadki po szczepieniu DTP + wzv B, kolejne trzy NOP po szczepieniu przeciw wzv B oraz trzy po szczepieniu przeciw odrze, dwa przypadki po zastosowaniu Infanrixu i pojedyncze przypadki po szczepieniach DTP, Hiberix, Tetracoq, Verrab i TT-1
do 06.05r	116 NOP	brak danych

Wyszczepienie dzieci w drugim roku życia szczepionką przeciwko polio w ramach eradykacji
w latach 2001-2004 w województwie śląskim

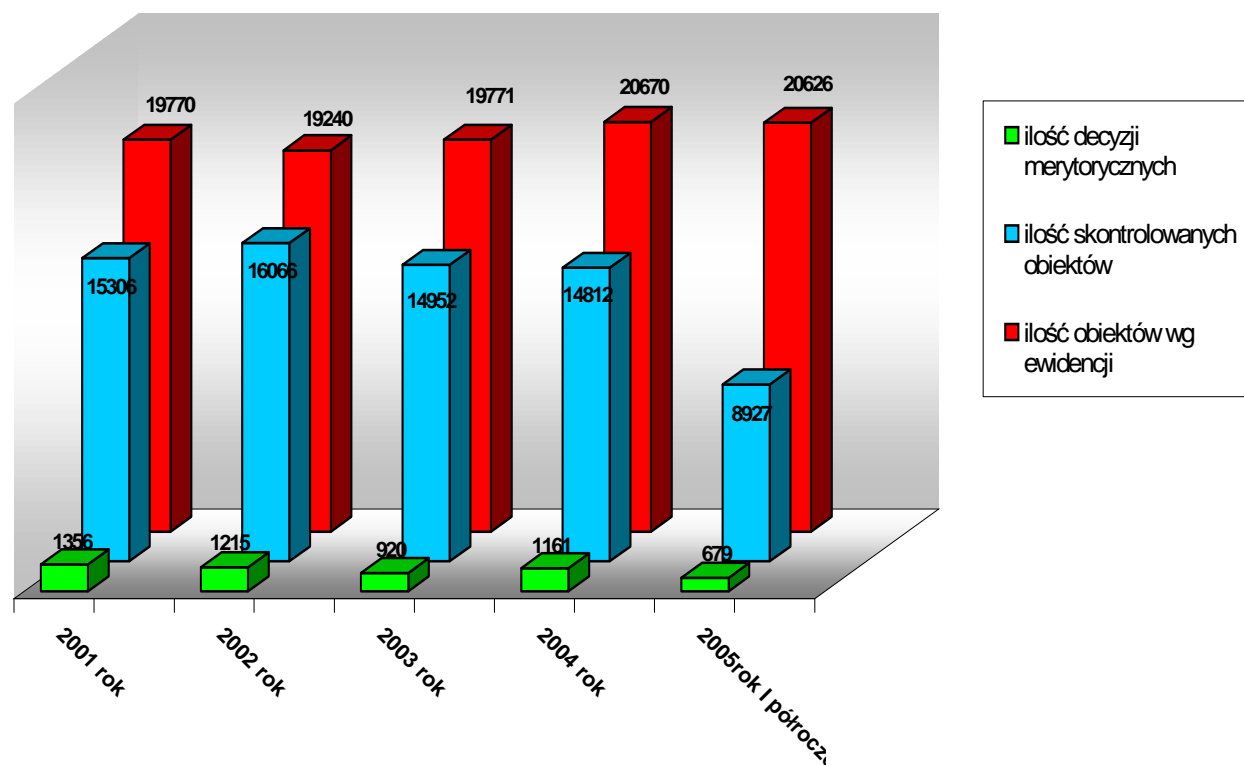
Rok	Ilość dzieci podlegających szczepieniu	Ilość dzieci wszczepionych przeciwko polio	Udział procentowy dzieci wszczepionych
2001r.	41 440	40 177	96,95%
2002r.	39 889	38 943	97,62%
2003r.	38 653	37 327	96,56%
2004r.	38 120	37 243	97,69%

Wyszczepienie dzieci w drugim roku życia szczepionką przeciwko odrze w ramach eradykacji
w latach 2001-2004 w województwie śląskim

Rok	Ilość dzieci podlegających szczepieniu	Ilość dzieci wszczepionych przeciwko odrze	Udział procentowy dzieci wszczepionych
2001r.	41 440	28 902	69,74%
2002r.	39 889	29 057	72,84%
2003r.	38 653	29 435	76,15%
2004r.	38 120	30 343	79,59%

Zestawienie danych, dotyczących czynności nadzorowych w zakresie higieny komunalnej i środowiska, dokonanych w latach 2001 – I półrocze 2005r.

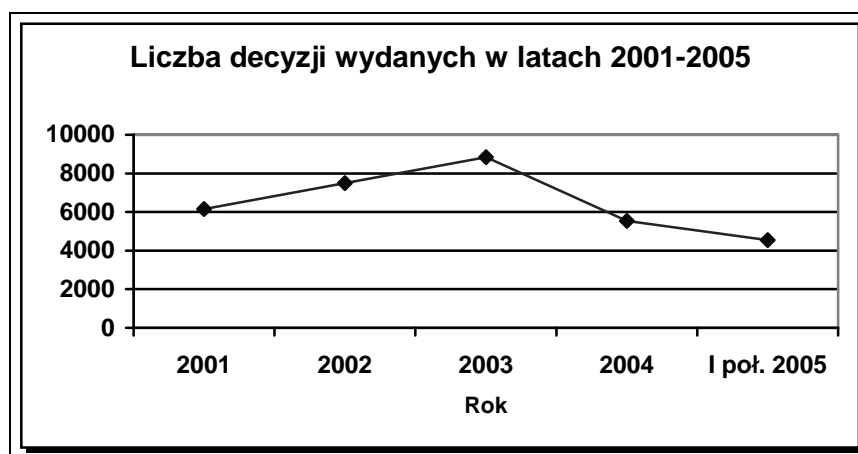
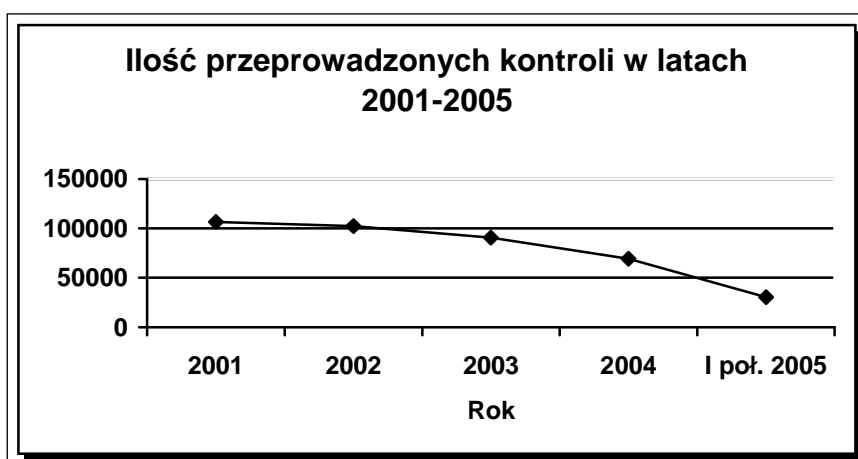
Okres sprawozdawczy	Ilość obiektów wg ewidencji	Ilość obiektów skontrolowanych	Kontrole	Decyzje merytoryczne	Nałożone mandaty	Kwota nałożonych mandatów w złotych
0	1	2	3	4	5	6
rok 2001	19770	15 306	64 558	1 356	742	55 195
rok 2002	19240	16 066	62 949	1 215	333	27 169
rok 2003	19 771	14 952	54 398	920	396	34 750
rok 2004	20 670	14 812	35 835	1 161	405	34 690
I półr.2005r.	20 626	8 927	12 134	679	150	13 650
ŁĄCZNIE	-	70 063	229 874	5 331	2 026	165 454

Zestawienie danych, dotyczących czynności nadzorowych w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku dokonanych w latach 2001 – I półrocze 2005r

Rok						
działanie	2001	2002	2003	2004	I pół. 2005	ogółem
I. kontroli	106 410	102 423	90 491	69 087	30 267	398 678
I. decyzji	6 148	7 501	8 839	5 535	4 548	32 571
I. mandatów	9 822	5 636	6 196	4 761	2 132	28 547
Kwota mandatów/żł	897 430	591 300	662 200	532 730	260 200	2 943 860

W latach 2001-2005 zaobserwować można stopniowe zmniejszanie się liczby kontroli oraz wydawanych decyzji. Następuje także stopniowy spadek ilości wystawianych mandatów. Prognozy przewidują, iż sytuacja ta nie ulegnie zmianie i w roku bieżącym.

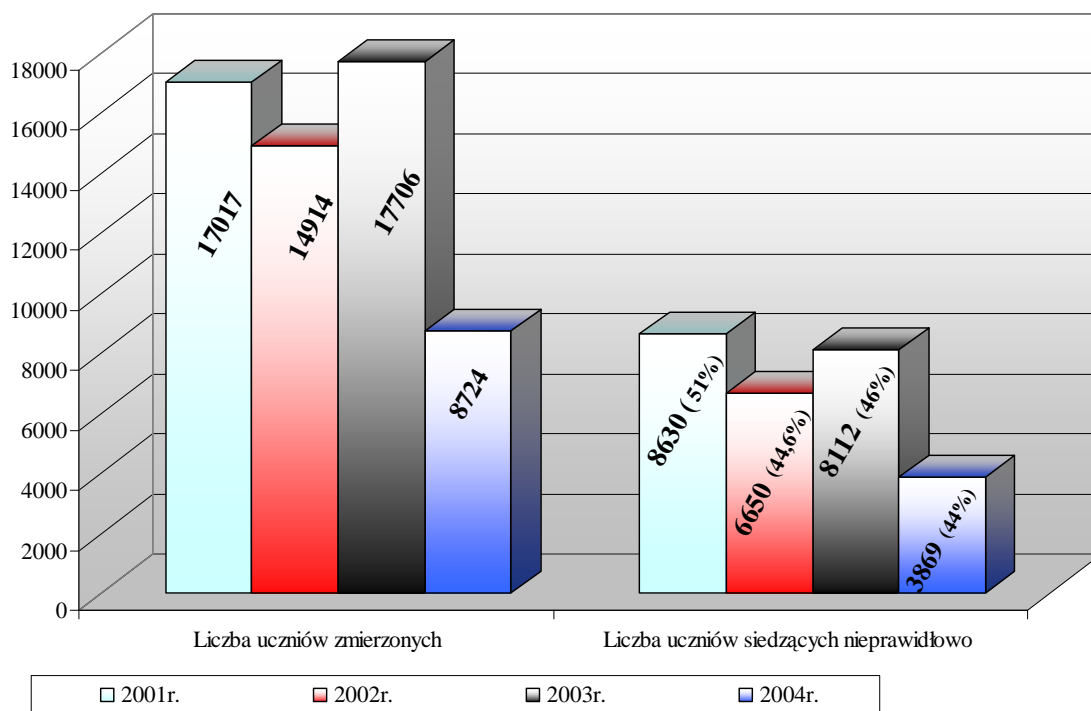
Nadzór bieżący higieny pracy nad zakładami pracy na terenie województwa śląskiego
w latach 2002 -2005

Rok	Liczba zakładów objętych nadzorem	Liczba zakładów skontrolowanych	Liczba kontroli	Liczba decyzji	Liczba mandatów	Kwota nałożonych mandatów
2002	10202	5457	15703	4444	24	2250
2003	10977	5462	13550	4028	43	9660
2004	11111	4667	10830	5503	57	6350
I półrocze 2005	11111	2309	3325	1274	10	1400

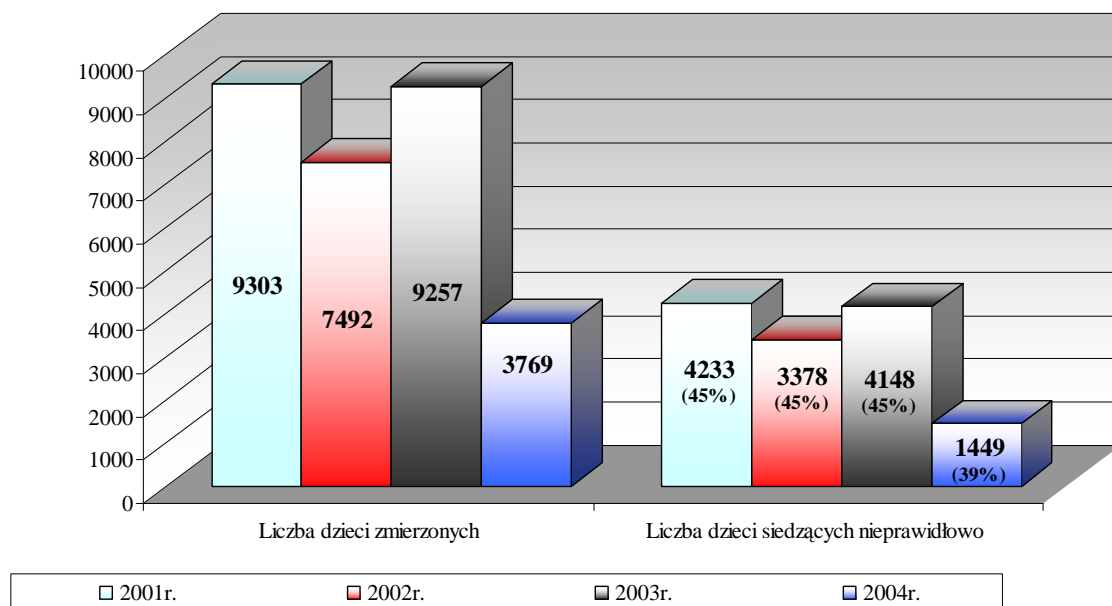
Liczba wydanych decyzji dotyczących chorób zawodowych na terenie województwa śląskiego
w latach 2002-2005

Rok	Liczba decyzji stwierdzających chorobę zawodową	Liczba decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej	Liczba decyzji II instancji dotyczących chorób zawodowych
2002	1249	1743	793
2003	1300	1221	593
2004	1029	952	607
I półrocze 2005	388	397	234

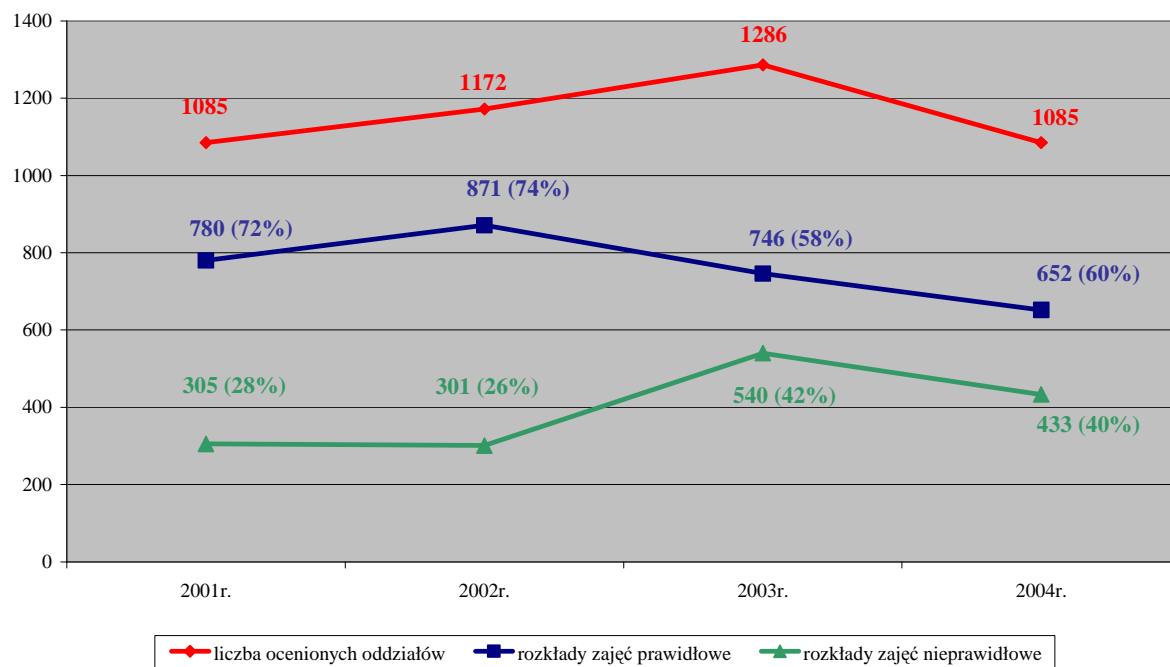
MEBLE SZKOLNE

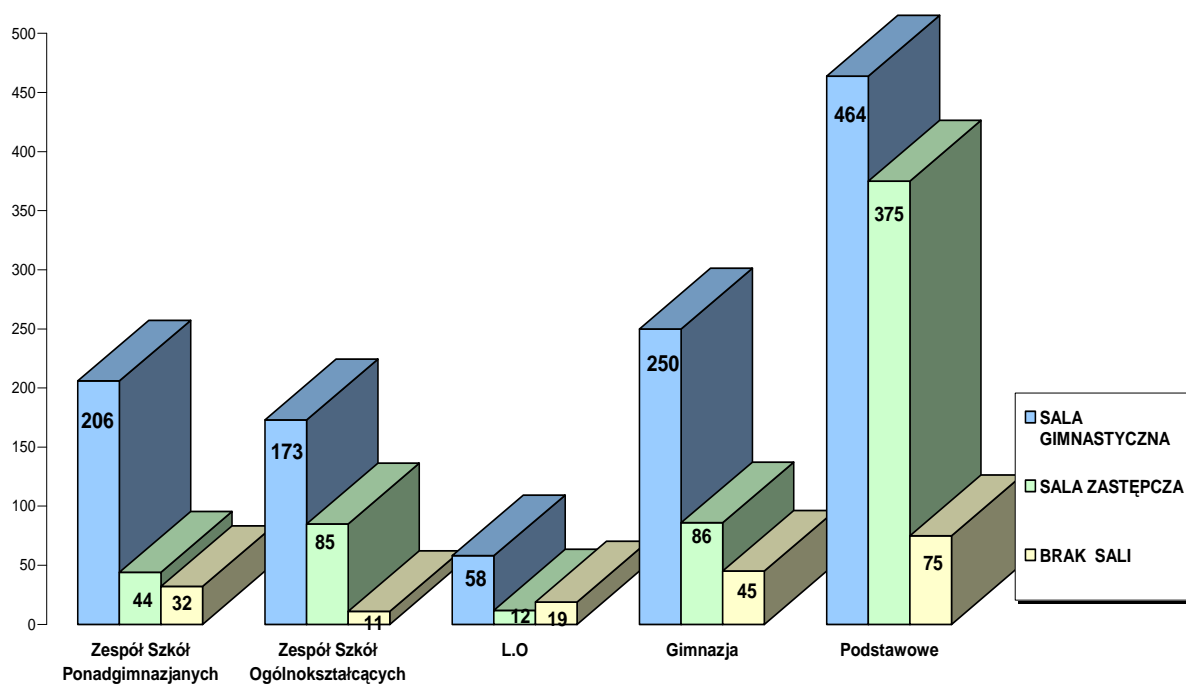
MEBLE PRZEDSZKOLNE

OCENIONE ROZKŁADY ZAJĘĆ

SALE GIMNASTYCZNE

Ilość wydanych uzgodnień i opinii w latach 2001 – 2005

Wyszczególnienie		2001	2002	2003	2004	I półrocze 2005
Wydane uzgodnienia i opinie dotyczące	projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	20	301	262	189	74
	konieczności wykonania raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i jego zakresu	318	808	1 029	985	340
	warunków zabudowy i zagospodarowania terenu (lokalizacji inwestycji)	668	434	451	486	193
	projektów budowlanych	543	523	388	611	252
	dopuszczenia do użytkowania obiektu budowlanego	3 955	2 935	2 776	2 943	1 535
	udzielonych odstępstw od obowiązujących przepisów	458	422	461	362	144
	dokumentacji projektowej, koncepcji	1 033	1 822	1 911	2 339	989
Kontrole, wizje lokalne	ogółem	2 092	1 949	2 224	1 983	1 004
	w tym obiektów w trakcie budowy	655	499	555	780	172
Ogółem wszystkich uzgodnień		11 566	15 144	16 654	18 556	6 881

Zagadnienia, na które zwracano uwagę przy uzgadnianiu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Mając na uwadze ochronę zdrowia publicznego organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej uzgadniając miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz poprzedzające je i wiążące dla planów studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zwracały szczególną uwagę na następujące zagadnienia:

- dążenie do takiego kształtowania zmian w strukturze przestrzennej miast i gmin oraz przeznaczenia terenów aby w sposób racjonalny i zrównoważony godzić zróżnicowane interesy i potrzeby rozwojowe gmin i ich mieszkańców podmiotów gospodarczych oraz inwestorów zewnętrznych z wymogami ochrony środowiska i zdrowia ludzi,
- zmierzanie do zahamowania procesu rozpraszania zabudowy na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- dążenie do racjonalnego i efektywnego zagospodarowania na cele usługowo-produkcyjne terenów przemysłowych oraz terenów dotychczas nie zabudowanych, położonych wzdłuż planowanych dróg o znaczeniu regionalnym,
- rozwój infrastruktury technicznej oraz budowa, rozbudowa i modernizacja systemów komunikacji,
- zaopatrywanie nowych obiektów w ciepło przy zastosowaniu nowoczesnych technologii z użyciem paliw cechujących się niską emisją zanieczyszczeń lub pochodzących z odnawialnych źródeł,
- właściwą gospodarkę wodno-ściekową, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze,
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów,
- ochrona warunków życia mieszkańców przed uciążliwościami wynikającymi z funkcjonowania dróg,
- rozbudowę systemu infrastruktury technicznej,
- konieczność wykonywania ekspertyzy hydrogeologicznej dla oceny możliwości wykorzystania terenów przewidywanych pod lokalizację cmentarzy.

Badania wykonane przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego
w latach 2002-2005

Laboratoria Wojewódzkiej i Powiatowych Stacji Sanitarно- Epidemiologicznych	2002r				2003r			
	Badania ogółem	Wykonane oznaczenia			Badania ogółem	Wykonane oznaczenia		
		chemiczne	fizyczne	mikrobiologiczne		chemiczne	fizyczne	mikrobiologiczne
Higieny komunalnej	73693	160901	70886	77231	63734	132323	74402	66145
Mikrobiologiczne i fizykochemiczne żywności oraz przedmiotów użytku	38677	14577	22946	117783	27258	10044	9852	86800
Higieny pracy	7595	6492	43672	-	4619	4589	23993	-
Higieny radiacyjnej	1666	377	1289	-	1926	397	1529	-
Badania chorób zakaźnych i zakażeń	71671	1308	-	70363	35074	2791	-	46986
Ogółem	221586	183655	234267	265377	179442	150144	239224	199931

Laboratoria Wojewódzkiej i Powiatowych Stacji Sanitarно- Epidemiologicznych	2004r.				I półrocze 2005r			
	Badania ogółem	Wykonane oznaczenia			Badania ogółem	Wykonane oznaczenia		
		chemiczne	fizyczne	mikrobiologiczne		chemiczne	fizyczne	mikrobiologiczne
Higieny komunalnej	52253	109288	69180	56952	20367	43072	29542	24434
Mikrobiologiczne i fizykochemiczne żywności oraz przedmiotów użytku	46467	11498	7092	101407	14845	3785	2591	31563
Higieny pracy	2214	598	8769	-	468	150	1701	-
Higieny radiacyjnej	1718	124	1600	-	729	50	3215	-
Badania chorób zakaźnych i zakażeń	26587	850	-	44396	8629	644	-	18950
Ogółem	140710	122358	129605	202755	51206	47701	60986	74947

Rozwój bazy laboratoryjnej (wyposażenie istotne do badań) w laboratoriach PIS województwa śląskiego w latach 2002-2005

L.p.	Nazwa wyposażenia	2002 (szt.)	2003 (szt.)	2004 (szt.)	I półrocze 2005 (szt.)	Sposób wykorzystania wyposażenia
1	Chromatograf gazowy z det. μ ECD i NPD autosamplerem i komputerem 6890	-	-	1	-	Oznaczenie pestycydów fosforoorganicznych i chloroorganicznych
2	Chromatograf gazowy z det FID i μ ECD autosamplerem i komputerem 6840N	-	-	1	-	Oznaczenie zawartość substancji dodatkowych – metanol, substancji migrujących z materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością - kaprolaktam
3	Chromatograf gazowy z det FID i ECD autodozownikiem (10 próbek) i komputerem CP 3380	-	-	1	-	Oznaczenie rozpuszczalników w powietrzu środowiska pracy i w powietrzu atmosferycznym
4	Chromatograf cieczowy (HPLC) z det. fluorescencyjnym i DAD, autosamplerem i komputerem DIONEX	-	-	1	-	Oznaczenie środków konserwujących, ochratoksyny A i barwników sudan, para-Red
5	Chromatograf cieczowy (HPLC) z det. fluorescencyjnym i DAD, z zestawem do derywatyzacji postkolumnowej, termostatem na kolumny, pompą HPLC autosamplerem i komputerem WATERS	-	-	1	-	Oznaczenie aspartamu, acesólfamu, sacharyny
6	Chromatograf żelowy PROSTAR 210 z detektorem UV - VIS	-	-	1	-	Oznaczenie pestycydów fosforoorganicznych i chloroorganicznych
7	Chromatograf jonowy ICS 2500 Dionex	-	-	1	-	Fizykochemiczne badania wody
8	Spektrofotometr absorpcji atomowej ASA do pracy techniką płomieniową z przystawką grafitową SOLAAR M6	-	-	-	1	Oznaczenie kadmu i ołowiu w odżywkach dla małych dzieci

9	Spektrofotometr wielozadaniowy UV-VIS HELIOS AQAMATE	1	-	-	-	Fizykochemiczne badania wody
10	Spektrofotometr CADAS	-	1	-	-	Fizykochemiczne badania wody
11	Fotometr Nowa 60	-	-	1	-	Fizykochemiczne badania wody i substancji chemicznych w powietrzu stanowisk pracy
12	Aparat do oznaczania białka	-	-	1	-	Oznaczanie białka w próbkach żywności
13	Czytnik ELISA	-	-	1	1	Oznaczanie sumy aflatoksyn i czynników biologicznych na stanowiskach pracy
14	Analizator immunoenzymatyczny VIDAS	-	-	1	-	Badania mikrobiologiczne żywności
15	Analizator mikrobiologiczny VITEK	-	-	-	1	Identyfikacja mikrobiologiczna w materiale biologicznym
16	Analizator mikrobiologiczny MINI API	-	-	-	1	Identyfikacja mikrobiologiczna w materiale biologicznym
17	Homogenizator T 50	-	-	1	-	Do badania próbek żywności
18	Homogenizator H 500	-	-	1	-	Do badania próbek żywności
19	Młyn do mielenia prób	-	-	1	-	Do badania próbek żywności
20	Waga elektroniczna	-	4	2	1	Badania mikrobiologiczne i fizykochemiczne żywności, wody i radiologiczne żywności
21	Komora laminarna	-	2	2	4	Badania mikrobiologiczne żywności, wody i materiału biologicznego
22	Sterylizator na gorące powietrze poj. ca 280 l	-	1	1	-	Badania mikrobiologiczne żywności, wody i materiału biologicznego
23	Sterylizator parowy	-	2	-	3	Sterylizacja żywności do badań mikrobiologicznych
24	Biureta elektroniczna	3	-	3	2	Fizykochemiczne badania żywności i wody
25	pH-metr	2	-	2	1	Oznaczenia fizykochemiczne (pH) żywności i wody, przygotowanie i kontrola jakości podłóg
26	Mętnościomierz	-	4	-	2	Fizykochemiczne badania wody
27	Tlenomierz	-	-	1	1	Fizykochemiczne badania wody

28	Konduktometr	-	-	-	1	Fizykochemiczne badania wody
29	Licznik kolonii bakterii	-	1	2	1	Badania mikrobiologiczne żywności, wody i materiału biologicznego
30	Impaktor FH5	-	-	-	2	Pobieranie próbek do badań czynników biologicznych w środowisku pracy
31	Aspirator EH500	-	-	-	2	Pobieranie próbek do badań czynników biologicznych w środowisku pracy
32	Aspirator PMS 3D15	-	5	-	-	Pobieranie próbek pyłu PM10 i pyłu ogółem
33	Zestaw: miernik DIAVOLT, DIADOS E, Candelameter 1, Diammentor X, densytometr-sensytometr, zestaw fantomów	-	-	3	-	Do kontroli jakości parametrów technicznych aparatów rentgenowskich

Dodatkowo wyposażono laboratoria w lodówki i zamrażarki do przechowywania próbek do analizy oraz ciepłarki do prowadzenia badań mikrobiologicznych żywności, wody i badań diagnostycznych posiadające rejestratory temperatury.